

Bölmə: 0101

1. Sual: E.Hekkel ilk dəfə «Orqanizmlərin ümumi morfoloqiyası» kitabında hansı elmi terminin izahını vermişdir?

- a) Biologiya
- b) Morfolojiya
- c) Toksikologiya
- e) Ekologiya**
- d) Fiziologiya

2. Sual: Ekologiya elminin daha da aktuallaşması hansı dövrə aiddir?

- a) XIX əsrin əvvəllərin
- b) XVIII əsrin sonu
- c)) XX əsrin əvvəlləri**
- d) XX əsrin II yarısı
- e) XIX əsrin sonu

3. Sual: Atmosferi çirkləndirən əsas qazlar hansılardır?

- a) hidrogen, ammoniyak, fosfor
- b) nitratlar, karbon oksidləri, arqon
- c) kükürd, helium, azot, radium
- d)) hidrogen sulfid, dəm qazı, azot oksidləri**
- e) natrium xlorid, karbon ikioksid, hidrogen

4. Sual: İnsanla təbiətin qarşılıqlı əlaqəsi hansı elmin tədqiqat obyektidir ?

- a) biologiya

- b) toksikologiya
- c)) **ekologiya**
- d) coqrafiya
- e) psixologiya

Bölmə: 0102

5. Sual: Ekologiya elminin əsas tədqiqat obyektı nədir?

- a) canlı və cansızların bir-birinə müsbət təsiri
- b) kosmosun abiotik aləmə mənfi təsiri
- c)) **insanla təbiətin qarşılıqlı əlaqəsi**
- d) yalnız təbii varlıqların morfologiyası
- e) tibb ekologiya və onun bölmələrinin öyrənilməsi

6. Sual: Ekologiyanın metodlarının müşahidələr, təcrübələr və modelləşdirmədən başqa hansı ekoloji sahələr də aiddir?

- a) ekoloji təhlükəsizlik və audit
- b)) **ekoloji indikasiya və monitoring**
- c) ekoloji münasibətlər və əməkdaşlıq
- d) ekoloji amillərin optimallaşdırılması
- e) ekoloji təlim-tərbiyə və təhsil

7. Sual: Ekologiya elminin daha da aktuallaşmasının XX əsrə aid edilməsi nə ilə izah edilir?

- a) Populyasiyaların say tərkibinin artması ilə
- b) Ekologiya elminin iqtisadiyyat və mədəniyyət kimi sahələrlə sıx əlaqəsinə görə
- c) Heyvan və bitki növlərinin tədqiq olunmasının geniş vüsət olması ilə
- d) Ekoloji proqnozlaşdırmanın sürətlə inkişafı

e)) elmi-texniki inqilab nəticəsində insanların təbiətə təsirinin artması ilə

8. Sual: Sinekolojiya nədir?

- a) növdaxili münasibətlərin tədqiqidir
- b)) enerji, maddə və informasiya axınlarıdır**
- c) canlıların fiziologiyasıdır
- d) ətraf mühitin qorunması üsullarıdır
- e) ekosistemlərin mühəndis-texniki üsullarla tədqiqidir

9. Sual: Ayrı-ayrı fərdlərin mühitlə qarşılıqlı təsirini öyrənən fərdlərin ekologiyası elmi dildə necə adlanır?

- a)) Autekologiya**
- b) Sinekologiya
- c) Demekologiya
- d) Fiziologiya
- e) Morfologiya

10. Sual: E.Hekkel ilk dəfə Ekologiya termininin izahını hansı kitabında vermişdir ?

- a) « Heyvanların ekologiyasının öyrənilməsi »
- b)) « Orqanizmlərin ümumi morfologiyası »**
- c) « fiziki faktorların həyata təsiri »
- d) « Növlərin əmələ gəlməsi »
- e) « Meşə haqqında təlim »

11. Sual: İnsan cəmiyyəti – təbiət sistemindəki qarşılıqlı əlaqələri öyrənən elm sahəsi hansıdır?

- a)) antropoekologiya
- b) biosenologiya
- c) gemorfologiya
- d) demoekologiya
- e) geoekologiya

Bölmə: 0103

12. Sual: Canlıların fiziologiyası və yaşadığı şəraitdəki davranışı, doğum, ölüm, enerji, maddə və informasiya axınları ekologiya elminin hansı hissəsini təşkil edir?

- a) tədqiqat obyektini
- b) elmlərarası əlaqəsini
- c) inkişaf mərhələlərini
- d) bölmələrini
- e)) **predmetini**

13. Sual: Ekologiya elminin predmetini təşkil edən enerji, maddə və informasiya axınları konkret olaraq necə adlandırılır?

- a) populyasiyalar
- b) biosenoqlar
- c)) **sinekologiya**
- d) biogeosenologiya
- e) toksikologiya

14. Sual: Ekologiya elminin xüsusi sahələri hansılardır? 1.

Demekologiya 5. İnsan ekologiyası 2. Landşaftşünaslıq 6. Toksikologiya
3. İqlimşünaslıq 7. Autekologiya 4. Paleoekologiya 8. Hidrologiya

- a) 2, 5, 6, 7, 8
- b) 1, 3, 4, 6, 8

- c) 3, 4, 5, 6, 7
- d)) 1, 4, 5, 6, 7**
- e) 4, 5, 6, 7, 8

15. Sual: Sinekologiya termininin elmi izahı necədir ?

- a) ekoloji təlim-tərbiyə
- b) indikasiya və monitorinq
- c) ekosistemin optimallaşdırılması
- d) abiotik komponentlər
- e)) enerji və informasiya axınları**

16. Sual: Autekologiya elmi hansı sahəni öyrənir?

- a)) ayrı-ayrı fərdlərin mühitlə qarşılıqlı əlaqəsini**
- b) ekoloji proqnozlaşdırmanın sürətlə inkişafını
- c) populyasiyaların say tərkibinin artmasını
- d) ekosistemdə biotopların ayrılmasını
- e) canlıların ümumi fiziologiyasını

17. Sual: Nəzəri ekologiya da ayrı-ayrı növlərin populyasiyalarının struktrunu və dinamikasını öyrənən sahə necə adlanır?

- a) sinekologiya
- b) autekologiya
- c) biosenoekologiya
- d)) demoekologiya**
- e) geoekologiya

18. Sual: İlk dəfə neçənci ildə hansı ölkədə "Ekologiya" elmi jurnalı çap olunmuşdur ?

- a) 1910-cı ildə Rusiyada
- b))1920-ci ildə Amerikada
- c) 1918-ci ildə Bolqariyada
- d) 1925-ci ildə Azərbaycanda
- e) 1930-cı ildə Türkiyədə

19. Sual: Hansı elm sahəsi insanla təbiətin qarşılıqlı əlaqələrini nəzərdən keçirməklə insan fəaliyyəti nəticəsində onu əhatə edən təbii mühitdə baş verən dəyişikləri öyrənir ?

- a) Bioloqiya
- b) Riyaziyyat
- c)) Ekologiya
- d) Cografiya
- e) Fizika

20. Sual: İnsanlar tərəfindən ətraf mühitə edilən təsirə nə deyilir?

- a) mexaniki təsir
- b) qarşılıqlı təsir
- c) fiziki təsir
- d)) antropogen təsir**
- e) kimyəvi təsir

21. Sual: Ekologiyanın bütöv bir sistem kimi təşəkkül tapması və inkişaf hansı dövrə təsadüf edir?

- a) XVII əsrin sonu XIX əsrin əvvəli
- b) XVIII əsrin sonu XIX əsrin əvvəli
- c) XIX əsrin əvvəli və sonu
- d)) XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəli**
- e) XX əsrin əvvəli və sonu

22. Sual: Ətraf mühitdə dövrü olmayan faktorlara hansılar aid edilir ?

- a) daşqınlar və AES-dəki qəzaları
- b) uçqunlar və dəmir yolu qəzaları
- c) sürüşmələr və yanğınlar
- d)) təbii fəlakətlər və texnogen xarakterli faktorlar**
- e) zəlzələlər və partlayışlar

23. Sual: Ətraf mühitin məhdudlaşdırıcı faktorların hansı amillər müəyyən edir?

- a) maksimum qaydası və tolerantlıq
- b) dayanətlilik həddi və minimum qaydası
- c)) minimum qaydası və tolerantlıq**
- d) maksimum qaydası və parazitlik
- e) “10 faiz” qaydası və parazitlik

24. Sual: Su hövzələrinin abiotik faktorları sudakı hansı canlılara necə təsir edir ?

- a)) bakteriyalarda, planktonlarda fotosintez prosesi yüksəlir**
- b) bakteriyalarda, planktonlarda həyat fəaliyyəti zəifləyir
- c) bakteriyaların, planktonların inkişafı dayanır
- d) bakteriyaların, planktonların miqdarı azalır
- e) bakteriyalarda, planktonlarda fotosintez getmir

25. Sual: Orqanizmin hər hansı bir faktorun təsirinə uyğunlaşması nədən asılıdır ?

- a) faktorun sabitliyindən
- b) faktorun dəyişkənliyindən
- c) faktorun təkrarlanmasından

d)) faktorun dövrülüyündən

e) faktorun dönməzliyindən

26. Sual: Hansı yer üzərindəki abiotik faktorlara daxil deyil ?

a) işıq, ionlaşdırıcı şüalar

b)) rəqabət, yaşam mücadiləsi

c) atmosfer havasının nəmliyi

d) atmosfer çöküntüləri, atmosfer havası

e) ətraf mühitin temperaturu

27. Sual: Hansı müasir dövrdə ekologiya qarşısında duran əsas məsələlərdən hesab olunmur ?

a) biosferdə baş verən proseslərin öyrənilməsi

b) təbii sərvətlərdən səmərəli və qənatlı istifadə edilməsi

c)) ətraf mühitə edilən antropogen təsirlərin gücləndirilməsi

d) təbiət və antropogen senozların möhkəmliyi

e) ekoloji təhlükəsizliyin təmin edilməsi

28. Sual: Hansı ekoloji faktorlara aid deyil?

a)) sistemli idarəetmə faktoru

b) abiotik faktor

c) biotik faktor

d) antropogen faktor

e) məhdudlaşdırıcı faktor

29. Sual: Ekoloji faktorlar neçə kateqoriyaya bölünür ?

a) 2

b)) 3

- c) 4
- d) 5
- e) 7

30. Sual: Ətraf mühitin biotik faktorları əsasən hansı istiqamətlərdə inkişaf edir?

- a) inkişaf, törəmə, köçətmə
- b) qida zənciri, məhdudlaşma, köçətmə
- c) nəsil əlaqəsi, inkişafdan qalma, dayanıqlıq
- d) sahə əlaqəsi, dayanıqlıq, köçətmə
- e)) qida əlaqəsi, sahə əlaqəsi, nəsilvermə əlaqəsi**

31. Sual: Hansı ekoloji faktor bir orqanizmin digərini həyat fəaliyyətinə təsirini göstərir?

- a) abiotik faktorlar
- b) qoşma biotik faktorlar
- c) antropogen faktorlar
- d)) biotik faktorlar**
- e) məhdudlaşdırıcı faktorlar

32. Sual: Hansı müasir dövrdə ekologiya qarşısından duran əsas məsələlərə aid deyil?

- a) ekoloji sistemlərin dayanıqlığı üzrə nəzəriyyənin işlənməsi
- b) mühitə adaptasiyanın öyrənilməsi
- c) bioloji müxtəlifliyin və onun mühafizə mexanizminin tədqiqi
- d)) canlı orqanizmlərin yaşayış yerlərinin məhdudlaşdırılması**
- e) ətraf təbii mühitin keyfiyyətləndirilməsi

33. Sual: Su mühit başqa mühitlərdən hansı abiotik faktorları ilə fərqlənir?

- a) şəffaflığı, axmazlığı, qələviliyi, turşuluğu
- b) turşuluğu, bulanıqlığı, qumluluğu, temperaturu
- c)) axarlığı, şəffaflığı, duzluluu, temperatur tutumu**
- d) codluğu, qumsallığı, bulanıqlığı, rəngi
- e) təbəqələşməsi, bulanıqlaşması, temperaturu, qatılığı

Bölmə: 0201

34. Sual: Ekologiya elminin inkişaf tarixini əsasən neçə mərhələyə bölürlər?

- a) 2
- b) 5
- c)) 3**
- d) 4
- e) 6

35. Sual: Azərbaycanda ekologiya elminin inkişafında rolu olan alimlər hansılardır? 1.İ.P.Ğerasimov 5. B.Budaqov 2.Q.K.Ğül 6.A.L.Yanşın 3.Y.Məmmədəliyev 7.Q.Məmmədov 4.H.Əliyev 8.A.M.Əzizov

- a) 1,2, 4, 6
- b)) 2, 4, 5,7**
- c) 2, 3,7,8
- d) 5, 6, 7, 8
- e) 1, 3, 5, 7

36. Sual: H.Ə.Əliyevin Azərbaycan Ekologiya elmində dönüş yaratdığı kitabı hansıdır?

- a)) Həyəcən təbili**

- b) Dözümlü, dözümsüz təbiət
- c) Təbiəti qoruyaq
- d) Aqroekologiya
- e) Meşələrin ekologiyası

37. Sual: Y.Odum və C.M.Andersonun tədqiqatları ekologiya elminin hansı inkişaf mərhələsinə təsadüf edir ?

- a) orta əsrlərə
- b) XIX əsrin 60-ci illərinə
- c)) XX əsrin 50-ci illərinə**
- d) XIX əsrin 50-ci illərinə qədər
- e) coğrafiya elminin yarandığı dövrlərə

38. Sual: C.M..Anderson və Y.Odum Ekologiya elminin inkişaf dövrünün hansı mərhələsində fəaliyyət göstərmişlər ?

- a) orta əsrlərdə
- b) I mərhələsində
- c)) III mərhələsində**
- d) XYII əsrin sonlarında
- e) II mərhələsində

39. Sual: Azərbaycan Ekologiya elminin inkişafında dönüş yaradan «Həyacan təbili» kitabının müəllifi Kim olmuşdur ?

- a) B.Ə.Budaqov
- b) Q.Ş.Məmmədov
- c)) H.Ə.Əliyev**
- d) A.L.Yanşın
- e) A.M.Əzizov

40. Sual: Ekologiya elminin inkişafında rolu olan və birinci inkişaf mərhələsinə aid edilən alimləri göstər:

- a) İ.P.Borodin, M.Biqon, A.L.Yasin
- b) İ.P.Gerosimov, C.M.Anderson, Y.Odum
- c)) **İ.İ.Lepexin, A.F.Middendorf, S.P.Kraşennikov**
- d) V.İ.Vernadski, V.N.Sukaçev, E.S.Baner
- e) E.Hekkel, E.Zyuss, V.V.Dokuçayev

41. Sual: İlk dəfə biogeosenoz anlayışını əsaslandırmış alim kimdir?

- a) A.Tensli
- b) V.V.Dokuçayev
- c) V.Şelford
- d) V.İ.Vernadski
- e)) **V.N.Sukaçev**

Bölmə: 0202

42. Sual: İlk evolyusiya təliminin müəllifi kim olmuşdur ?

- a) Aleksandr Humboldt
- b) V.V.Dokuçayev
- c) Ernest Hekkel
- d)) **Jan-Batist-Lamark**
- e) Karl Franseviç Rulye

43. Sual: Ekologiya elminin müasir dövrə aid olan III mərhələsinin inkişafında rolu olan alimləri göstər

- a) Ç.Darvin, K.F.Rulye, T.Maltus
- b) A.Humboldt, L.Lamark, Y.Odum
- c) V.V.Dokuçayev, N.A.Seversov, İİ.Lepexin
- d) A.F.Middendorf, Y.Büffon. E.Hekkel

e)) **C.M. Anderson, C.Xarper, Y.Odum**

44. Sual: Canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti qanunu kimə məxsusdur?

- a) V.Şelford
- b) L.Dollon
- c)) **V.İ. Vernadski**
- d) U.Libixin
- e) Y.Odum

45. Sual: Əsasən Ekologiyanın inkişafının ikinci mərhələsində seçilən və ekologiyanın banilərindən biri sayılan alim kimdir?

- a) L.B.Lamark
- b)) **V.V.Dokuçayev**
- c) K.F.Rulye
- d) S.M.Anderson
- e) İ.İ.Lepexinin

46. Sual: Azərbaycanın Ekologiya elmində əvəzsiz rolu olan Q.K.Gül əsasən hansı sahədə tədqiqatlar aparmışdır?

- a) Cənub-Şərqi Qafqazda
- b) Cənubi Azərbaycanda
- c)) **Xəzər dənizi üzrə**
- d) Kiçik qafqazda
- e) Abşeron yarımadasında

47. Sual: Torpaq örtüyünü biosferin bir elementi kimi öyrənən alim kim olmuşdur ?

- a) D.L.Armand
- b)) İ.P.Gerasimov**
- c) A.P.Vinoqradov
- d) K.K.Markov
- e) V.R.Volobuyev

48. Sual: Jan-Batist-Lamark hansı təlimin müəllifi olmuşdur ?

- a) biosfer təlimi
- b) fiziologiya təlimi
- c) eksponent təlimi
- d)) evolyusiya təlimi**
- e) demoqrafik təlim

49. Sual: Demoqrafik konsepsiya təliminin banisi kim olmuşdur ?

- a) C.Xarper
- b)) T.Maltus**
- c) V.Dokuçayev
- d) A.Humboldt
- e) L.Lamark

50. Sual: Hələ də öz təsirini itirməyən «Tolerantlıq qanunu» kimə məxsusdur

- a) V.İ.Vernadski
- b) V.Şelford
- c) V.V.Dokuçayev
- d) E.Hekkel
- e)) L.Libix**

51. Sual: İlk dəfə olaraq insanların təbiətə təsirinin neqativ nəticələrinin mümkünlüyü haqqında bəşəriyyətə xəbərdarlıq edən alimlər kimlərdir?

- a) K.F.Rulye və V.V. Dokuçayev
- b) A.Humboldt və N.A.Seversov
- c) Y.Odum və C.M.Anderson
- d)) L.Lamark və T.Maltus**
- e) Ç.Darvin və C.Xarper

52. Sual: T.Maltusun populyasiyanın eksponent tənliyini təsvir etdiyi və qəbul olunmayan təlimi hansıdır?

- a)) demoqrafik konsepsiya**
- b) bitkilərin fizionomiyası
- c) orqanizmlərin evolyusiyası
- d) orqanizmlərin morfolojiyası
- e) yaşamaq uğrunda mübarizə

53. Sual: Müasir ekologiyada hələ də öz əhəmiyyətini itirməmiş və L.Libix tərəfindən yaradılmış qanun hansıdır?

- a) Optimallıq qanunu
- b) Tolerantlıq qanunu
- c) Təkamülün dönməzliyi qanunu
- d)) Minimum qanunu**
- e) Təbii məhsuldarlığın azalması qanunu

54. Sual: Aşağıdakılardan hansı qanun V.İ.Vernadskiyə məxsusdur ?

- a)) canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti qanunu**
- b) təkanülün dönməzliyi qanunu
- c) biosferin müstəqilliyi qanunu
- d) məhdudlaşdırıcı faktorlar qanunu

e) təbii məhsuldarlığın azalması qanunu

55. Sual: Hazırkı vaxtda ekoloji qanunların pozulmasının qarşısını almaq məqsədilə hansı sahələrin inkişafı mütləqdir?

- a) ümumi ekologiyanın
- b)) ekoloji təhsil və mədəniyyətin**
- c) tətbiqi ekologiyanın
- d) antropoekologiyanın
- e) mühəndis ekologiyasının

56. Sual: Biosistemləri yaradan əsas komponentlər hansılardır?

- a) biogeosenozlar
- b) genlər və hüceyrələr
- c)) biotik və abiotik amillər**
- d) təkamül prosesləri
- e) ekotip amillər

Bölmə: 0301

57. Sual: 1915-ci ildə A.Tensli tərəfindən ekologiya elminə daxil edilən termin hansıdır?

- a)) Ekosistem**
- b) Populyasiya
- c) Biosenoz
- d) Edafotop
- e) Biogeosenoz

58. Sual: Biotik amillər nədir?

- a) İnsan fəaliyyəti amilləridir

- b) cansız təbiət amilləridir
- c) radioaktiv şüalanma prosesləridir
- d) edafik və ya torpaq faktorlarıdır
- e)) **canlı təbiət amilləridir**

59. Sual: Biosenoz + biotop formulu hansı ekoloji sahəni təşkil edir ?

- a)) **ekosistemi**
- b) zoosenozu
- c) populyasiyanı
- d) adaptasiyanı
- e) edafotopu

60. Sual: Ekosistemin əsas hissəsini təşkil edən canlı təbiət amilləri hansılardır ?

- a) kosmik amillər
- b) abiotik amillər
- c) antropogen amillər
- d) biokos amillər
- e)) **biotik amillər**

61. Sual: Bir növə aid fərdlərin birliyi nədir?

- a) biosenozlar
- b)) **populyasiya**
- c) genofonlar
- d) ekosistemlər
- e) biotoplar

Bölmə: 0303

62. Sual: Üzun müddət bir sahədə məskunlaşan, bu sahəyə bənzər sahədən izolə edilmiş formada yerləşən növün bir hissəsi necə adlanır?

- a) zeosenoz
- b) demutasiya
- c) geomorfologiya
- d) biogeosenoz
- e)) **populyasiya**

63. Sual: Populyasiyanın əsas xassələri hansılardır? 1.Öz-özünə istehsal
4. Abiotik faktorlar 2.Dəyişkənlik 5.İşləmə, fəaliyyət 3.Cinslərin nisbəti
6.Adaptasiya

- a) 1, 3, 6
- b)) **1, 2,5**
- c) 2, 4, 6
- d) 3, 5, 6
- e) 2, 3,4

64. Sual: Ekoloji amillərin əsas 3 kateqoriyası hansılardır? 1. Biotik
amillər 4. Abiotik amillər 2. Kosmik amillər 5. Biokos amillər 3.
Radioaktiv şüalanma 6.Antropogen amillər

- a)) **1,4,6**
- b) 2,4,6
- c) 1,3, 5
- d) 3, 4, 5
- e) 4, 5, 6

65. Sual: Bəzi orqanizmlərin həyat fəaliyyətinin digər orqanizmlərin
həyat fəaliyyətlərinə təsirlərinin cəmini ifadə edən amillər hansılardır?

- a)) **Biotik amillər**
- b) Antropogen amillər
- c) Fiziki amillər
- d) Kimyəvi amillər

e) Demografik amillər

66. Sual: Canlı orqanizmlərə birbaşa və dolaylı yolla təsir edən cansız komponentlər hansılardır?

a) edafoqen amillər

b)) abiotik amillər

c) orografik amillər

d) iqlim amilləri

e) kimyəvi amillər

67. Sual: Mühitin ekoloji amillərinin canlı orqanizmlərə göstərdiyi təsirləri qruplaşdır 1. qıcıqlandırıcı təsir 5. modifikator təsir 2. məhdudlaşdırıcı təsir 6. abiotik təsir 3. evrion təsir 7. siqnallar təsiri 4. tolerantlıq təsiri 8. amensial təsir

a) 2, 4, 6, 8

b) 1, 3, 6, 7

c) 3,4, 7, 8

d) 1,2,3,4

e)) 1, 2, 5, 7

68. Sual: Orqanizmlərin anatomik və morfoloji dəyişikliyinə səbəb olan təsir hansıdır?

a) Məhdudlaşdırıcı təsir

b) Limitləşdirici təsir

c)) Modifikator təsir

d) Qıcıqlandırıcı təsir

e) Fizioloji təsir

69. Sual: Öz-özünə istehsal, dəyişkənlik və fəaliyyət hansı bioloji sahənin əsas xassələridir?

- a) biosenozların
- b) biotopların
- c)) **populyasiyanın**
- d) demutasiyanın
- e) geomorfologiyanın

70. Sual: Neytralizm nədir ?

- a)) **növün bir-birinə təsir göstərməməsi**
- b) növün bir-birindən ayrı ola bilməməsi
- c) öz sahibinin inkişafını ləngitməsi
- d) öz qurbanı ilə qidalanması
- e) növün bir-birinə mənfi təsir göstərməsi

Bölmə: 0302

71. Sual: Ekosistemi əhatə və təşkil edən əsas qrup və yaşayış mühiti hansıdır?

- a) Populyasiya və növ
- b) Zoosenoz və edafotop
- c) ekoloji amil və biogeosenoz
- d)) **Biosenoz və biotop**
- e) Sistem və oroqrafiya

72. Sual: Biosenoz nədir?

- a) orqanizmlərin yaşayış mühitidir
- b) vahid birləşən biokos elementləndir
- c) yeraltı törəmələrdir
- d) yalnız cansız komponentlərdir

e)) canlı orqanizmlərin müəyyən qrupudur

73. Sual: Canlı orqanizmlərə bilavasitə təsir edən hər hansı bir mühit necə adlandırılır?

- a) Fiziki faktor
- b) Fiziki faktor
- c)) Ekoloji amil**
- d) Biotoplar
- e) Edafik faktor

74. Sual: Növlərarası əlaqədə hər növün bir-birinə heç bir təsir göstərməməsi necə adlanır?

- a) rəqabət
- b) parazitizm
- c)) neytralizm**
- d) yırtıcılıq
- e) mutyualizm

75. Sual: Növlərarası əlaqədə hər iki növün bir-birindən ayrı ola bilməməsi hansı terminlə xarakterizə edilir?

- a) kommensializm
- b) amensalizm
- c) protokooperasiya
- d)) mutyualizm**
- e) tolerantizm

76. Sual: Mühitin abiotik amilləri arasında əsas götürülən amillər hansılardır? 1. temperatur 5. heyvan 2. su 6. torpaq 3. insan 7. bitki 4. oksigen 8. işıq

- a) 1, 3, 5, 6, 7
- b)) 1, 2, 4, 6, 8**
- c) 2, 3, 4, 7, 8
- d) 4, 5, 6, 7, 8
- e) 3, 4, 5, 6, 7

77. Sual: Digər növlərin yaşayış mühitinə və ya onların bilavasitə həyat şəraitinə təsir göstərən fəaliyyət forması hansıdır?

- a) Limitləşdirici amillər
- b) Evriqal orqanizmlər
- c)) Antropogen amillər**
- d) Məhdudlaşdırıcı amillər
- e) Dövri amillər

78. Sual: Cansız təbiətin fiziki amilləri hansılardır?

- a) biotik, antropogen, dövri amillər
- b) kimyəvi, temperatur, hərəkətlilik amilləri
- c) torpaq, abiotik, şəffaflıq amilləri
- d)) kosmik, iqlim, oroqrafik amillər**
- e) turşuluq, torpaq, sıxlıq amilləri

79. Sual: Gözlənilməz baş verən qeyri-dövri faktorlara hansılar aiddir?

- a)) vulkan püskürməsi, zəlzələ, yırtıcıların hücumu**
- b) yağışın yağması, duzluğun bərabər paylanması
- c) qabarma və çəkilmələr, temperatur rejimi
- d) işıqlandırma dərəcəsi, okean axınları
- e) gecə-gündüzün yerdəyişməsi, turşuluğun artması

80. Sual: Ekosistemdə canlı orqanizmlərin müəyyən hissəsini təşkil edən qrup necə adlanır ?

- a) ekafikatorlar
- b) biotoplar
- c)) **biosenoqlar**
- d) populyasiyalar
- e) biokoslar

81. Sual: Temperatur, su, insan, torpaq, işıq və s.mühitin hansı sahəsinin ayrılmaz hissələridir ?

- a) biokoz amillərin
- b)) **abiotik amillərin**
- c) antropogen amillərin
- d) biotik amillərin
- e) dövri millərin

82. Sual: Vulkan püskürməsi, zəlzələ və s. baş verən gözlənilməz hadisələr hansı faktorlara Aid edilir ?

- a) fizioloji faktorlara
- b) modifikator faktorlara
- c) limitləşdirici faktorlara
- d)) **qeyri-dövri faktorlara**
- e) kosmik faktorlara

83. Sual: Təbii qruplaşmaların əksəriyyətinin yerli şəraitə yaxşı uyğunlaşaraq yaratdıqları qrup elmi cəhətdən necə adlandırılır?

- a)) **ekotip**
- b) genofon
- c) biotop

- d) ekosistem
- e) biosenoz

Bölmə: 0403Ad 0403

Suallardan 8

Maksimal faiz 8

Sualları qarışdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

84. Sual: Biosenozda komponentlərin müəyyən şərait və məkandakı fəaliyyəti ilə yanaşı onların yerləşdiyi sahənin məhdudluğu necə adlandırılır? (Çəki: 1)

- A) heteretrof
- B) biomorf
- C) **biotop**
- D) ekoton
- E) biogeosenoz

85. Sual: Heterotrof orqanizmlər olan konsumentlər necə xarakterizə olunur? (Çəki: 1)

- A) **hazır üzvi maddələrlə qidalanan orqanizmlər**
- B) ölmüş hüceyrələrlə qidalanan orqanizmlər
- C) orqanizmlərin inkişafını ləngidən parazitlər
- D) kimyəvi birləşmələrlə inkişaf edən canlılar
- E) yırtıcılara qida mənbəyi olan orqanizmlər

86. Sual: Orqanizmin parçalanmış qalıqları ilə qidalanan saprofitlər necə adlanır? (Çəki: 1)

- A) biogeosenozlar
- B) fitofaqlar
- C) evriqallar
- D)) **redusentlər**
- E) biotoplar

87. Sual: Biosenozu təşkil edən toplular hansılardır? 1. zoosenoz 4. fitosenoz 2.evriksibont 5.mikrobiosenoz 3.edafotop 6.akvatop (Çəki: 1)

- A)) **1, 4, 5**
- B) 2, 4, 6
- C) 1, 3, 6
- Д) 2, 3, 4
- E) 1, 2, 3

88. Sual: Qeyri-üzvi maddədən üzvi maddə əmələ gətirən produsentlər necə adlanır ? (Çəki: 1)

- A) mikrosistemlər
- B)ekoton orqanizmlər
- C)) **avtotrof orqanizmlər**
- Д) heterotrof orqanizmlər
- E) konsumentlər

89. Sual: İnsan, heyvan və bəzi bitkilər hansı formalı orqanizmlərə aid edilir ? (Çəki: 1)

- A) produsentlərə
- B) redusentlərə
- C) **konsumentlərə**
- Д) fitofaqlara
- E) biosenozlara

90. Sual: Trofik əlaqələr hansı proseslər zamanı baş verir ? (Çəki: 1)

- A) ekosistemdə biotopların sayının artması
- B) **biosenozda bir növün digər növün hesabına qidalanması**
- C) canlı orqanizmlərin həyat fəaliyyətinin dəyişməsi
- Д) okean çökəkliklərindəki mikroorqanizmlərin məhv olması
- E) temperaturun və yeraltı təzyiqin dəyişməsi

91. Sual: Ölü orqanika ilə qidalanan heterotroflar hansılardır? (Çəki: 1)

- a) produsentlər
- B) **destuktorlar**
- C) saprotraflar
- Д) parazitlər
- E) redusentlər

Bölmə: 0401Ad 0401

Suallardan 4

Maksimal faiz 4

Sualları qarışdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

92. Sual: Bioloji dövrandə iştirakına görə biosenozdakı orqanizmlər əsas neçə qrupa bölünürlər? (Çəki: 1)

A) 2

B) 5

C) 6

D) 4

E)) **3**

93. Sual: Yer kürəsində zəngin biosenozlar əsasən hansı ərazilərdə yayılmışdır? (Çəki: 1)

A) tropik səhralarda, mülayim qurşaqda, qütblərdə

B) bağ zirvələrində, bataqlıqda, arktik səhralarda

C) okean çökəkliklərində, savannalarda, kanyonlarda

D)) **tropik meşələrdə, mərcan rifləri və çay vadilərində**

E) çirklənmiş su hövzələrində, şimal tundrada

94. Sual: Dünyanın ən kasıb biosenozları hansı ərazilərdə yayılmışdır ? (Çəki: 1)

A)) **qütb səhralarında, çirklənmiş su hövzələrində**

B) mülayim qurşaqda və bataqlıqlarda

- C) tropik meşələrdə və çay vadilərində
- Д) mərcan rifləri, okean çökəkliklərində
- E) dağ zirvələrində və ekvatorial meşələrdə

95. Sual: Bütün orqanizmlərin bölündüyü əsas qruplar hansılardır?
(Çəki: 1)

- A) konsument və parazitlər
- B) hüceyrə və növlər
- C) **avtotrof və heterotroflar**
- Д) relyef və süxurlar
- E) redusent və bakteriyalar

Bölmə: 0402Ad 0402

Suallardan 10

Maksimal faiz 10

Sualları qarışdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

96. Sual: V.N.Sukaçevə görə biogeosenoz yer üzərində olan hansı eynicinsli təbii hadisələri təşkil edir? (Çəki: 1)

- A) abiotik amillər, temperatur, kimyəvi süxurlar
- B) **atmosfer, bitki aləmi, torpaq və hidroqrafiya**
- C) produsentlər, zəlzələ ocaqları, okean yatağı
- Д) yağıntılar, yeraltı faydalı qazıntılar

E) yağıntılar, yeraltı faydalı qazıntılar

97. Sual: Qeyri üzvi maddədən üzvi maddə əmələ gətirən avtotrof orqanizmlər necə adlanır? (Çəki: 1)

A) biosenozlar

B) biotoplar

C) **produsentlər**

Д) mikrositstemlər

E) ekotonlar

98. Sual: Konsumentlərə aid edilən orqanizmlər hansılardır? (Çəki: 1)

A) sadə kimyəvi birləşmələrlə qidalanan bitkilər

B) **insan, heyvan və bəzi bitkilər**

Д) digər orqanizmlərin inkişafını ləngidən parazitlər

C) atmosferin yüksək qatlarında mövcud olan mikroblar

E) bioloji dövrandə iştirak edən üzvi maddələr

99. Sual: Atmosfer tərəfindən yaradılan ilkin məhsulla qidalanan heyvanlar necə adlandırılır ? (Çəki: 1)

A) zoofaqlar

B) redusentlər

C) klimatoplar

Д) edafotoplar

E) **fitofaqlar**

100. Sual: Daha çox növ tərkibinə malik olan biosenozlar hansı şəraitdə mövcud olur? (Çəki: 1)

A)) **təbii sistemlərdə**

B) tarla və bostanlarda

C) süni göllərdə

Д) su anbarlarında

E) istixanalarda

101. Sual: Qapalı su hövzələrində minerallaşma dərəcəsinin dəyişməsinə səbəb nədir ? (Çəki: 1)

A) atmosfer suları

B) körfəzlər

C)) **çay suları**

Д) buxarlanma

E) dəniz nəqliyyatı

102. Sual: Fitofaqlar hansı təbəqə tərəfindən yaradılan ilkin məhsulla qidalanır ? (Çəki: 1)

A) hidrosfer

B) litosfer

C) biosfer

Д) noosfer

E)) **atmosfer**

103. Sual: Biosferdə mövcud olan hansı çöküntülər aşağı proterozoya aiddir ? (Çəki: 1)

- A) kalsiumlu
- B)) **karbonatlı**
- C) xloridli
- Д) natriumlu
- E) maqneziumlu

104. Sual: Qeyri-üzvi materiyadan üzvi materiyanı yaradan orqanizmlər necə adlanır? (Çəki: 1)

- A) genofonlar
- B) biotoplar
- C) biosistemlər
- Д) fərdlər
- E)) **avtotroflar**

105. Sual: Yaşayış mühitindən asılı olaraq mikroorqonizmlər hansı qruplara bölünürlər? (Çəki: 1)

- A)) **aerob və aneroblar**
- B) avtotrof və köbələklər
- C) heterotrof və saprofitlər
- Д) biotop və genotoplar
- E) ekotip və individlər

Bölmə: 0501Ad 0501

Suallardan 24

Maksimal faiz 24

Sualları qarışdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

106. Sual: Biosfer termini elmə ilk dəfə Kim tərəfindən gətirilmişdir?
(Çəki: 1)

- A) Ernest Hekkel- 1875-ci il
- B) Vladimir Vernadski- 1932-ci il
- C) Artur Core Tensli-1935-ci il
- Д) Aleksandr Humbolt- 1807-ci il
- E) **Eduard Zyuss- 1875-ci il**

107. Sual: Biosferin əhatə etdiyi sərhədləri təyin et (Çəki: 1)

- A) atmosferin üst, hidrosferin aşağı hissələri
- B) **atmosferin aşağı, hidrosferin hamısı, litosferin üst hissəsi**
- C) hidrosferin üst, atmosferin aşağı hissəsi
- Д) ekzosfer və termosfer, litosferin alt qatları
- E) okean çökəklikləri və mantiyanın üst hissəsi

108.Sual: Biosferin yuxarı sərhəddi ni təyin et (Çəki: 1)

- A) litosferin 2-3 km dərinliyinə qədər
- B) okeanların abissal düzənliklərinə qədər
- C) **ozon təbəqəsinə qədər olan məsafəni**

Д) yer qabığı və mantiyanın üst hissəsi

E) atmosferin 3000 m-dən keçən sərhəddinə qədər

109 Sual: Həyat şəraiti uyğun olmayan yerlərdə bir çox canlıların izlərinə rast gəlinərsə, belə zona necə adlandırılır ? (Çəki: 1)

A)) **parabiosfer zona**

B) homeostaz zona

C) homeostatik zona

Д) biokosmik zona

E) avtotrof zona

110.Sual: Biosferdə mövcud olan mikroorqanizmlər və çoxhüceyrəli mikroskopik bitkilər necə adlanır? (Çəki: 1)

A) konsumentlər

B) avtotroflar

C) heterotroflar

Д)) **destruktorlar**

C) biosenozlar

111.Sual: Edvard Zyuss tərəfindən 1875-ci ildə elmə gətirilmiş termin hansıdır ? (Çəki: 1)

A) ekologiya

B)) **biosfer**

- C) atmosfer
- Д) tropopauza
- E) coğrafi təbəqə

112. Sual: Digər ekosistemlərə nəzərən maksimal müxtəlifliyə malik təbəqə hansıdır ? (Çəki: 1)

- A) atmosfer
- B) litosfer
- C) hidrosfer
- Д) **biosfer**
- E) ekzosfer

113. Sual: İnsan bədənində ən çox mövcud olan element hansıdır ? (Çəki: 1)

- A) kalsium
- B) karbon
- C) hidrogen
- Д) dəmir
- E) **oksigen**

114. Sual: Canlıların metabolizm prosesini idarə edən əsas elementlər hansılardır? (Çəki: 1)

- A) hormonlar
- B) kofermentlər
- C) ontogenezlər

Д) filogenezər

E)) **fermentlər**

115. Sual: Ən böyük və davamlı ekosistem hansıdır? (Çəki: 1)

A) geosferdir

B)atmosferdir

C) hidrosferdir

Д)) **biosferdir**

E) coğrafi mühitdir

116. Sual: Canlı aləmin özünün və izinin olduğu sahəyə nə deyilir ?
(Çəki: 1)

A)) **biosfer**

B) neosfer

C) noosfer

Д) atmosfer

E) litosfer

117. Sual: Hansı faktor biogeosenoz və ekosistemi bir birindən fərqləndirir? (Çəki: 1)

A) məkan faktoru

B)) **zaman faktoru**

C) trofik faktor

Д) dövrü sistem faktoru

E) ardıcıl faktor

118. Sual: Hazırda canlı orqanizmlərin mövcud olduğu sahə necə adlanır ? (Çəki: 1)

A) atmosfer

B) biosfer

C) noosfer

Д) **neobisofer**

E) litosfer

119. Sual: Təbii radiasiya mənbələrinə aiddir? (Çəki: 1)

A) günəş şüaları

B) bəzi kimyəvi elementlər

C) **rentgen şüaları, AS-lər**

Д) suxurlar

E) mədən suları

120. Sual: Təbii elektromaqnit şüalanma mənbələridir? 1. Elektrik və maqnit sahələri, 2. dalğa ötürücülər. 3. günəş və qalaktikadan gələn radioşüalanma. 4. müxtəlif qurğuların şüaları. 5. atmosferin elektrikliyi. 6. lampalı generatorlar (Çəki: 1)

A) 1,2,4

B) 2,3,4

C) 3,4,5

Д) 4,5,6

E)) **1,3,5**

121. Sual: Neçənci ildə əhalinin radiasiya təhlükəsizliyi haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu qəbul edilmişdir? (Çəki: 1)

A) 1990-ci ildə

B) 1995-ci ildə

C)) **1997-ci ildə**

Д) 2000-ci ildə

E) 2008-ci ildə

122. Sual: Həyat üçün istifadə olunan biosferdə dövr edən kimyəvi elementlərin və qeyri-üzvi birləşmələri hərəkəti necə adlanır ? (Çəki: 1)

A) birləşmələrin dövr etməsi

B)) **biogen elementlərin dövr etməsi**

C) mikroelementlərin dövr etməsi

Д) kimyəvi elementlərin dövr etməsi

E) geokimyəvi elementlərin dövr etməsi

123. Sual: Antropogen və təbii təsirlər nəticəsində ətraf mühitin dağılma təhlükəsi ilə və ya mənfi ekoloji dəyişikliklərdə səciyyələnən və bu səbəbdən insanın və cəmiyyətin həyatı vacib maraqlarına təhlükə yaradan vəziyyət necə adlanır? (Çəki: 1)

A) təhlükəli böhran vəziyyəti

B) təhlükəli krizis vəziyyəti

C)) **təhlükəli ekoloji vəziyyət**

D) təhlükəli hal

E) kataklizm

124. Sual: Atmosferdə karbon qazının normadan artıq olması hansı effektin yaranmasına səbəb olur ? (Çəki: 1)

A)) **“parnik effekti”nin**

B) soyuqlaşmanın

C) istiləşmənin

D) qlobal soyuqlaşmanın

E) hər bir effekt yaratmır

125. Sual: Hansı biosferin xüsusiyyətlərinə aid deyil ? (Çəki: 1)

A) mərkəzləşdirilmiş sistemdir

B) açıq sistemdir

C) özünü tənzimlənmə xüsusiyyətinə malikdir

D) müxtəlifliyə malikdir

E)) **qapalı bir sistemdir**

126. Sual: İnsan və cəmiyyətin həyatı vacib maraqlarına, ətraf mühitə antropogen və təbii təsirlər nəticəsində yaranan təhlükəli vəziyyətə nə deyilir? (Çəki: 1)

A) ekoloji təhlükəsizlik

B)) **ekoloji təhlükə**

C) ekoloji böhran

D) ekoloji qəza

E) ekoloji yük

127. Sual: İnsanın və cəmiyyətin həyatı vacib maraqlarının, ətraf mühitin ona antropogen və təbii təsirlər nəticəsində yaranan təhlükələrdən qorunmasının təmini nə adlanır? (Çəki: 1)

A) ekoloji təhlükə

B) **ekoloji təhlükəsizlik**

C) ekoloji vəziyyət

D) ekoloji fəlakət

E) ekoloji krizis

128. Sual: Təhlükəli ekoloji vəziyyətin yaranmasının və inkişafının qarşısının alınması və onların nəticələrinin aradan qaldırılması üzrə tədbirlər sistemi nə deyilir? (Çəki: 1)

A) ekoloji təhlükəli vəziyyət

B) **ekoloji təhlükəsizliyin təmini**

C) ekoloji durumun sağlamlaşdırılması

D) ekoloji yük

E) ekoloji böhran vəziyyəti

129. Sual: Təhlükəli ekoloji vəziyyətin nəticələrini aradan qaldırmaq üçün hansı maliyyə mənbələrindən istifadə edilməməlidir? (Çəki: 1)

A) təqsirkar müssisənin subyektlərinin vəsaitindən

B) sığorta ödənişindən

C) dövlət büdcəsindən

D)) **pensiya fondunun vəsaitindən**

E) qrantlar və fondların vəsaitlərindən

Bölmə: 0502Ad 0502

Suallardan 18

Maksimal faiz 18

Sualları qarışdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

130. Sual: Yer kürəsi səthində olan və onun qabığına əmələ gətirən bütün maddələrin yaranma mənbəyi nədir ? (Çəki: 1)

A)) **canlı orqanizmlərin həyat fəaliyyəti**

B) kosmik şüaların birbaşa təsiri

C) yeraltı təzyiq və temperaturun dəyişməsi

Д) hidrosferdəki canlıların təbii olaraq artması

E) səpələnən atomların yer səthinə təsiri

131. Sual: Biosferdə canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti və orada baş verən proseslər haqqında hansı alim nəzəriyyə irəli sürmüşdür? (Çəki: 1)

A) K.F.Rulye

B) N.A.Seversov

Д) V.V.Dokuçayev

C) S.P. Kraşennikov

E)) **V.İ.Vernadski**

132. Sual: V.İ.Vernadskinin fikrincə canlı orqanizmlərin cəmi necə adlanır? (Çəki: 1)

A) atil maddə

B) biogen maddə

C) biokos maddə

Д)) **canlı maddə**

E) kosmik mənşəli maddə

133. Sual: V.İ.Vernadskiyə görə biosferin mərkəzi hissəsini nələr təşkil edir? (Çəki: 1)

A) yaşıl bitkilər

B) heyvanlar

C) atil maddələr

Д)) **insan(antroposentrizm)**

E) biogen maddələr

134. Sual: Bir çox hadisələrin , o cümlədən populyasiyaların sayının kəskin artmasının səbəbi nədir? (Çəki: 1)

A) ozon təbəqəsinin getdikcə nazilməsi

B) insanların ətraf mühitə mənfi təsiri

C)) **günəş aktivliyinin dəyişməsi**

Д) maddələrin təkrar olaraq paylanması

E) bioloji dövranın intensivliyi

135. Sual: Biosferdə baş verən geniş miqyaslı həyəcan hallarının (vulkan, zəlzələ, dağəmələgəlmə) qarşısı hansı mexanizmlərin təsiri ilə aradan qaldırılmışdır? (Çəki: 1)

A) avtotrof mexanizmlər

B) destrutor mexanizmlər

C) getetrof mexanizmlər

Д) **homeostatik mexanizmlər**

E) biotopik mexanizmlər

136. Sual: Biosferdə mövcud olan cöküntü süxurlarında göstərilən məhsulların miqdarı necə adlandırılır? (Çəki: 1)

A) parabiosfer zona

B) abiotik yığıntılar

C) heterotrof kütlə

Д) biogeokimyəvi süxurlar

E)) **biokosmik kütlə**

137. Sual: Çoxsaylı dəniz mikroorqanizmlərin skeletlərindən yaranmış əhəng və təbaşir süxurları hansı birləşmələri yaradır? (Çəki: 1)

A) natrium-xlorid

B)) **kalsium-karbonat**

C) ammonium-nitrat

Д) natrium-flor

E) silisium-permanqanat

138. Sual: Biotop və biosenozun bir-birinə qarşılıqlı təsir göstərməsi hansı proseslə nəticələnir? (Çəki: 1)

A) kimyəvi maddələr toplanaraq, süxurlar əmələ gətirir

B) ekosistemdəki bitki qruplarının sayı artır

C) çoxhüceyrəli mikroskopik göbələklər yaranır

Д) fotosintez prosesi güclənir və bərabər paylanır

E)) **onlar arasında daima enerji mübadiləsi gedir**

139. Sual: Biosferdə fotosintez prosesinin həyata keçirilməsi ilə inkişaf və təkrar istehsalı təmin edən kütlələr hansılardır ? (Çəki: 1)

A) heterotroflar

B)) **avtotroflar**

C) biotoplar

Д) biosenozlar

E) biokoslar

140. Sual: Müəyyən abiotik amillərlə səciyyələnən və qeyri-üzvi mühidə inkişaf edərək eynicinsli xarakter daşıyan mühit necə adlandırılır? (Çəki: 1)

A) ekosistem

B) biosenoz

C) fitosenoz

Д)) **biotop**

E) edafotop

141. Sual: Oksigendən sonra insan bədənində ən çox mövcud olan element hansıdır? (Çəki: 1)

A)) **karbon- 19,37 %**

B) hidrogen- 9,31 %

C) kalsium- 1,38 %

Д) azot- 21,3 %

E) dəmir- 0,005 %

142. Sual: Canlı orqanizmlərin cəmi olan canlı maddə fikrini kim söyləmişdir ? (Çəki: 1)

A)) **V.İ. Vernadski**

B) N.A.Seversov

C) V.V.Dokuçayev

Д) K.F.Rulye

E) S.P.Kraşennikov

143. Sual: Günəş aktivliyinin dəyişməsi hansı hadisələrin yaranmasına səbəb olur? (Çəki: 1)

A) yağıntısız günlərin sayının artmasına

B) ozon təbəqəsinin sürətlə nazıqləşməsinə

C) maddələrin qeyri-bərabər paylanmasına

Д)) **populyasiyaların sayının kəskin artmasına**

E) canlı maddələrin metabolizminin azalmasına

144. Sual: Əhəng və təbaşir süxurlarının yaratdığı kalsium-karbonat birləşmələrinin yaranma mənbəyi nədir ? (Çəki: 1)

A) maqmatik kütləllər

- B) üzvi faydalı qazıntılar
- C) **mikroorqanizmlərin skeletləri**
- Д) bitkilərin çürüntüləri
- E) püskürmə materialları

145. Sual: Aralarında daima enerji mübadiləsi gələn və bir-birinə qarşılıqlı təsir göstərən biosfer hissələri hansılardır ? (Çəki: 1)

- A) **biotop və biosenoz**
- B) ekosistem və mühit
- C) konsument və biokos
- Д) biotop və zoosenoz
- E) edafotop və biosenoz

146. Sual: Avtotrof kütlələr hansı prosesin köməyi ilə inkişaf edir? (Çəki: 1)

- A) tozlanma ilə
- B) rütubətləmə ilə
- C) **fotosintez vasitəsilə**
- Д) humusun çoxluğu ilə
- E) kübrələr vasitəsilə

147. Sual: Canlı orqanizmlərdə metabolizm prosesini idarə edən fermentlərə yardım göstərən element hansıdır? (Çəki: 1)

- A) hormonlar

- B) üzvi birləşmələr
- C) avtotroflar
- D)) **kofermentlər**
- E) embrionlar

Bölmə: 0503Ad 0503

Suallardan 13

Maksimal faiz 13

Sualları qarışdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

148. Sual: Biosferdə canlı orqanizmlərin öyrənilməsi hansı elmi faktorlara əsaslanır? (Çəki: 1)

- A) radioaktiv maddələrin parçalanmasına
- B)) **bioloji qanunauyğunluqlara**
- C) elementlərin təbii mühitdən çıxarılmasına
- D) heyvan və mikroorqanizmlərin məhvinə
- E) müxtəlifcinsli təbii hissələrin yayılmasına

149. Sual: Biosferin açıq sistem olması hansı proseslərin mümkünsüzlüyünü təşkil edir? (Çəki: 1)

- A)) **kənardan enerjinin alınmasını**
- B) kosmik qüvvələrin təsirini
- C) populyasiyaların sayının artmasını

- Д) planetar hadisələrin aktivliyini
- E) canlı maddələrin metabolizmini

150. Sual: V.İ.Vernadskiyə görə biosfer mütəşəkkilliyi ilə xarakterik olan, öz-özünü tənzimləyən sistem kimi necə adlanır? (Çəki: 1)

- A) antroposentrizm
- B)) **homeostaz**
- C) demutasiya
- Д) edifikatorlar
- E) ekvipotensial

151. Sual: Biosferin digən coğrafi təbəqələrdən fərqləndirən əsas xüsusiyyəti hansıdır? (Çəki: 1)

- A)) **digər ekosistemlərə nəzərən maksimal müxtəlifliyə malikdir**
- B) yerin daha dərin qatlarını əhatə edir
- C) böyük su dövrünü yalnız onun təsiri ilə baş verir
- Д) ən az populyasiyalar və canlı növləri burada müşahidə olunur
- E) burada baş verən parçalanma və böyümə prosesində enerjinin əhəmiyyəti yoxdur

152. Sual: Biosferanı səciyyələndirən çoxsaylı amillərdən ən əsasları hansılardır? 1. hər zaman, hər yerdə maye şəkildə su mövcuddur 2. yalnız atmosferdəki kimyəvi elementlərlə qidalanır 3. litosferin ən dərin qatlarında belə biosenozlara rast gəlinir 4. günəş radiasiyası daimi olaraq biosferaya daxil olur 5. mövcud biokosmik kütlənin canlı maddə

ilə heç bir əlaqəsi yoxdur 6. bir çox populyasiyalar günəş enerjisi olmadan da mövcud ola bilər. (Çəki: 1)

A) 2, 5

B) 1, 3

C) **1, 4**

Д) 3, 5

E) 4, 6

153. Sual: Canlı maddənin ən yüksək konsentrasiyası daha çox coğrafi təbəqənin hansı hissəsində müşahidə olunur? (Çəki: 1)

A) ozon qatının seyrək olduğu hissələrdə

B) səhra, tundra və yüksək dağlıq ərazidə

C) **mühitlərin ayrıldığı sərhədlərdə**

Д) yer qabığının daha nazik olduğu hissələrində

E) okeanların abissal düzənliklərində

154. Sual: Biosferin evolyusiyasına təsir göstərən əsas amillər hansılardır ? 1. vulkan püskürmələri 2. geoloji dəyişikliklər 3. iqlim dəyişmələri 4. materiklərin parçalanması 5. nəhəng orqanizmlərin məhvi 6. canlıların növ tərkibi (Çəki: 1)

A) 1, 3,5

B) 2, 4, 5

C) 3,4,6

Д) 1, 2, 4

E) **2,3, 6**

155. Sual: Biosenozun növ strukturunda əsas limitləşdirici faktorlar hansılardır ? (Çəki: 1)

A) temperatur, rütubətlik və qida maddələrinin çatışmazlığı

B)) **temperatur və tiəzyiqin miqdarının çox olması**

C) ekosistemdə maddələrin bioloji dövrünün pozulması

Д) kimyəvi birləşmələrin digər elementlərlə reaksiyaya girməsi

E) mezoekosistemlərin antropogen təsirlərə məruz qalması

156. Sual: V.İ.Vernadskinin fikrincə insanın təbiətdəki əsas rolu nədən ibarətdir ? (Çəki: 1)

A) populyasiyaların artmasının tənzimləyir

B) təbiətdəki bütün canlılara mənfi təsir göstərir

C)) **biosferin mərkəzi hissəsini təşkil edir**

Д) planetar hadisələrin aktivliyini artırır

E) maddələrin təkrar olaraq paylanmasına nəzarət edir

157. Sual: Biosferdə mövcud olan hansı məhsullar biokosmik kütlə adlandırılır? (Çəki: 1)

A) biogeokimyəvi süxurlar

B)) **çöküntü süxurları**

C) kimyəvi süxurlar

Д) qeyri-üzvi süxurlar

E) biotik süxurlar

158. Sual: Parabiosfer zona nədir? (Çəki: 1)

A)) **həyat şəraiti uyğun olmayan yerlərdə canlıların mövcudluğu**

B) yalnız kimyəvi elementlərin toplandığı sahələr

C) biokosmik kütlənin canlı maddə ilə əlaqəsi olmayan mühit

Д) günəş radiasiyasının daha çox düşdüyü ərazilər

E) atmosferdə təbəqələr arasında yaranan keçid sahələri

159. Sual: Biosferdə mövcud olan destrutor bitkilər hansılardır? (Çəki: 1)

A) həmişəyaşıl meşə ağacları

B)) **çoxhüseyrəli mikroskopik bitkilər**

C) bataqlıqdakı torf bitkiləri

Д) kənd təsərrüfatı bitkiləri

E) okean dibindəki yosunlar

160. Sual: Ontogenez nədir? (Çəki: 1)

A))**orqanizmin doğulandan ölənə kimi gedən yoludur**

B)orqanizmdə olan üzvi kükürd birləşmələridir

C)orqanizmdə baş verən biokimyəvi proseslərdir

Д)molekulları orqanizmə paylayan əsas elementdir

E)orqanizmdə hasil edilən harmonlardır

Bölmə: 0602Ad 0602

Suallardan 17

Maksimal faiz 17

Sualları qarışdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

161.Sual: V.İ. Vernadskinin keçmişdə canlı orqanizmlərin mövcud olduqları sahələri də biosferə əlavə edərək yeni olaraq hansı elmi yaratmışdır ? (Çəki: 1)

A) orqanizmlərin morfolojiyası

B) ekocoğrafiya

C) **analoji ekologiya**

Д) heyvan fiziologiyası

E) tətbiqi ekologiya

162.Sual: Geoloji tarix boyu canlı orqanizmlər tərəfindən yaradılan üzvi və üzvi mineral maddələr necə adlanır? (Çəki: 1)

A) canlı maddələr

B) birati maddələr

C) atil maddələr

Д) radioaktiv maddələr

E) **biogen maddələr**

163. Sual: Çöküntü saxurları, aşınma qabığı, torpaq, təbii sular və s.planetin hansı maddələrinə uyğun gəlir? (Çəki: 1)

A) **biokos maddələrə**

B) atil maddələrə

C) radioaktiv maddələrə

Д)destruktiv maddələ

E) energetik maddələrə

164.Sual: Yer kürəsində, o cümlədən biosferdə baş verən hadisələrin əksəriyyəti hansı proseslə əlaqədardır? (Çəki: 1)

A) kosmik təsirlə

B)canlıların coxalması ilə

C)okean axınlarının təsiri ilə

Д))**günəşin aktivliyi ilə**

E)fiziki-kimyəvi hadisələrlə

165. Sual: V.İ.Vernadskiyə görə ayrı-ayrı maddələrin dövrünü necə adlanır ? (Çəki: 1)

A) kimyəvi maddələrin paylanması

B)) **biogeokimyəvi tsikllar**

C) böyük bioloji dövrün

Д) dünya okeanın tənzimlənməsi

E) fizioloji deqradasiya

166.Sual: Orqanizmlər tərəfindən udulan kimyəvi elementlərin onu tərk edərək abiotik mühitə qayıtması prosesi necə adlanır ? (Çəki: 1)

A) maddələr mübadiləsi

B) enerjinin paylanması

C)) **biogeokimyəvi tsikl**

Д) fotosintez tsikl

E) konsentrasiya funksiyası

167.Sual: Ekosistemdə əsasən hansı kimyəvi elementlər dövr edir ? 1. oksigen 6. dəmir 2.helium 7.fosfor 3.arqon 8.kalium 4. azot 9.uran 5. karbon (Çəki: 1)

A)) **1,4, 5,7**

B) 2, 4, 6, 8

C) 3, 4,6, 9

Д) 4, 6, 8,9

E) 1,3, 5, 7

168.Sual: Biosferdə fotosintez nəticəsində əmələ gələn oksigenin 23 %-i hansı ehtiyaclar üçün istifadə olunur? (Çəki: 1)

A) insanların tənəffüsü üçün

B)suda yaşayan orqanizmlər üçün

C))**sənaye və məişət ehtiyacları üçün**

Д) geokimyəvi proseslər üçün

E) populyasiyaların artması üçün

169.Sual: Biosferdə baş verən dövranların mövcud olması sistemin özünü tənzimlənməsinə şərait yaradarkən, hansı proses təmin olunur? (Çəki: 1)

A) biosenozların parçalanması

B)) **ekosistemin dayanıqlığı**

C) biotopların yayılması

Д) konsumentlərin inkişafı

E) geokimyəvi dövranlar

170.Sual: Ekosistemlərin ən qalın və ən nazik olduqları sahələr hansılardır ? (Çəki: 1)

A) qütblər və nival buzlaqlar

B) ekvatorial meşələr və çöllüklər

C) **okean mühiti və səhra torpaqları**

Д) vulkanik odalar və bataqlıqlar

E) çay vadiləri və tropik meşələr

171.Sual: Hər bir biosenozun əhatə etdiyi coğrafi sahənin inkişaf etdiyi qeyri-üzvi mühit necə adlanır? (Çəki: 1)

A) biokoz mühit

B) atil mühit

C) kosmik mühit

Д) **biotop mühit**

E) biokosmik mühit

172.Sual: Geoloji tarix boyu canlı orqanizmlərin yaratdığı biogen maddələrin mənşəyi necədir? (Çəki: 1)

A) **üzvi və üzvi-mineral**

B) kimyəvi və üzvi

C) çökmə və metamorfik

Д) qeyri-üzvi və maqmatik

E) mineral və çökmə

173.Sual: V.İ.Vernadski biogeokimyəvi tsiklları hansı dövrana aid edirdi? (Çəki: 1)

A)) **ayrı-ayrı maddələrin dövrənina**

B) böyük bioloji dövrana

C)kiçik su dövrənina

Д)üzvi maddələrin dəyişməsi dövrənina

E) biosferin kiçik dövrənina

174.Sual: Sənaye və məişət ehtiyacları üçün istifadə edilən oksigeninin miqdarı nə qədərdir ? (Çəki: 1)

A)55 /%

B)) **23 %**

C) 70 %

Д) 15 %

E) 40 %

175.Sual: Konsument və destrukturların birləşməsindən yaranan orqanizmlər necə adlandırılır ? (Çəki: 1)

A)) **heterotrof**

B)avtotrof

C)neterotrof

Д) homestazm

E)biokosmik

176.Sual: Ekoloji amillərin orqanizmlərə olan təsirini nəzərə alaraq V.Şelford hansı qanunu təsir etmişdir? (Çəki: 1)

A)) **tolerantlıq qanunu**

B)minimum qanunu

C)məhdudlaşdırıcı qanun

Д)limitləşdirici qanun

E) optimallıq qanunu

177. Sual: Biosenoz həddləri ilə biotop həddləri üst-üstə düşərək hansı sahəni yaradırlar? (Çəki: 1)

A) növ strukturunu

B)növ müxtəlifliyini

C)bioton sinifləri

Д)biomüxtəlifliyi

E)) **ekosistem və ya biogeosenozu**

Bölmə: 0603Ad 0603

Suallardan 14

Maksimal faiz 14

Sualları qarışdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

178.Sual: V.İ. Vernadskiyə görə Yerin canlı orqanizmləri biosferin ən güclü qüvvəsi olub onun funksiyasını nə ilə təmin edir ? (Çəki: 1)

müxtəlif qazlarla

münbit torpaqla

kimyəvi minerallarla

maddə və enerji ilə

kosmik mənşəli süxurlarla

179.Sual: Biokos (birati) maddələr necə yaranır? (Çəki: 1)

A) kosmik mənşəli maddələrin təsiri ilə

B) **canlı və cansız maddələrin sintezindən**

C) göy cisimlərinin partlayışından

Д) 3000m-dən yüksəkdə qazların ionlaşmasından

E) qeyri-üzvi mənşəli dağ süxurlarının parçalanmasından

180.Sual: Homeostazm nədir? (Çəki: 1)

A) atmosferin sürətlə yayılmasıdır

B) hidrosferin yenidən bərpa olunmasıdır

C) biosferin açıq sistem olmasıdır

Д) litosferin geokimyəvi xüsusiyyətləridir

E) **biosferin özümü tənzimləmə sistemidir**

181.Sual: Məhv olaraq abiotik mühitə gedən və bir müddətdən sonra yenidən canlı orqanizmə düşən elementlər necə adlandırılır? (Çəki: 1)

- A) demutatik element
- B) biratil element
- C) törəmə element
- D) biofil element**
- E) hidrik element

182. Sual: Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövrünü hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir? (Çəki: 1)

- A) abiotik və atil sistemlərin
- B) avtotrof və heteretrof sistemlərin**
- C)destruktur və biofil sistemlərin
- D) biosenoz və briobiy elementlərin
- E) edifikator və dominapnt elementlərin

183.Sual: Biogeokimyəvi dövrün dedikdə nə başa düşürsünüz? (Çəki: 1)

- A) əsasən şazaoxşar fazada olan elementlərin dövrünü
- B) əsasən çöküntü vəziyyətində olan elementlərin dövrünü
- C) oksanlarda suyun böyük və kiçik dövrünü
- D) canlılarla qeyri-üzvi mühit arasında kimyəvi elementlərin dövrünü**
- C) fiziki-kimyəvi proseslərdə oksigen və hidrogenin dövrünü

184. Sual: Biokimyəvi dövranların əsas 3 qrupu hansılardır? 1.Suyun dövranı 2.Ölmüş hüceyrələrin dövranı 3.Çökmə süxurların yeraltı dövranı 4.Əsasən qazaoxşar elementlərin dövranı 5.Biosenoz və biotopların dövranı 6. Əsasən çöküntü elementlərin dövranı 7.Destruktor mikroorqanizmlərin dövranı 8.Qutb ərazilərdəki çöxhüceyrəli canlıların dövranı (Çəki: 1)

A) 1, 3,5

B) 2, 4, 8

C) 5,6, 7

Д) 3, 5, 7

E)) **1, 4, 6**

185. Sual: Heterotrof orqanizmlər hansılardır? (Çəki: 1)

A) təkrar istehsalı təmin edən avtotroflar

B) bakteriya və göbələklərdən ibarət olan destruktorlar

C)) **konsument və destruktorların birləşməsidir**

Д) böyük əraziləri əhatə edən biosenozlardır

E)yalnız su mühitində yaşayan canlılardır

186. Sual: Troposferdə mövcud olan ozon hansı proseslər nəticəsində əmələ gəlir ? (Çəki: 1)

A)) **atmosferdə elektrik və şimşək çaxması nəticəsində**

B) havada olan karbon qazı və azot oksidlərinin miqdarından

C) AES-lərin işləmə prosesində yaranan şüalanmadan

Д) kükürd 2-oksidin kəskin artması nəticəsində

E)vulkan püskürmələri nəticəsində havaya qalxan qazlardan

187. Sual: Aşağıdakılardan hansı V.İ. Vernadskinin təlimidir ? (Çəki: 1)

A) « Enerji axınlarının biristiqamətliyi»

B) «təbiətdən istifadənin enerji effektivliyi»

C)) « **canlı orqanizmlərin geoloji rolu**»

Д) «Canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti»

E) « İnsanın biosferdə fəaliyyəti «

188. Sual: Biosferin özünü tənzimləmə sistemi necə adlanır? (Çəki: 1)

A) parabiosfera

B) mutyualizm

C)) **homeostazm**

Д)evrioksibiont

E) biogeosfera

189.Sual: Canlılarla qeyri-üzvi mühit arasında kimyəvi elementlərin dövranı necə adlanır? (Çəki: 1)

A) böyük bioloji dövran

B)) **biogeokimyəvi dövran**

C) böyük su dövranı

Д) qazların dövranı

E)ayrı-ayrı maddələrin dövranı

190.Sual: Suyu olan davamlılıđına görə rtubtsevn v qurusevn mezofillr necə adlanır? (ki: 1)

- A) kserofitlr v sukkulentlr
- B) sklerofitlr v mezofillr
- C) fosforfitlr v avtoroflar
- D) hidrofillr v kserofillr**
- E) heterotroflar v sklerofitlr

191.Sual: Biosenozların növ strukturunda əsas limitlyici faktorlar hansılardır? (ki: 1)

- A) kəmiyyət, keyfiyyət və onların nisbəti
- B) temperatur, rütubət və qida atıřmazlıđı**
- C) növ zənginliyi v növlərin dəqiq sayı
- D) məkandan asılı olaraq yerlřm xsusiyyltlri
- E) iqlim xsusiyyltlrinin normadan artıq olması

Bölmə: 0601Ad 0601

Suallardan 10

Maksimal faiz 10

Sualları qarıřdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

192. Sual: V.İ.Vernadskiyə görə, biosferin maddəsi müxtəlif olub geoloji cəhətdən neçə hissədən ibarətdir? (ki: 1)

- A) 3
- B) 5
- C) 6
- Д) 4
- E)) 7

193. Sual: Canlı maddələrə aid olanları seç 1. kiçik ionlar 4. minerallar
2. bitkilər 5. birati maddələr 3. heyvanlar 6. mikroorqanizmlər (Çəki: 1)

- A)) 2, 3, 6
- B) 1, 2, 4
- C) 3, 4, 5
- Д) 2, 4, 6
- E) 1, 3, 5

194. Sual: «Canlı orqanizmlərin geoloji rolu» təlimini ilk dəfə Kim yaratmışdır ? (Çəki: 1)

- A) V.V.Dokuçayev
- B) İ.P.Gerasimov
- C)) V.İ.Vernadski
- Д) A.Humbolat
- E) K.F.Rylye

195. Sual: Biosferdə tsikl və dövranlarla bütövlükdə canlı orqanizmlər neçə mühüm funksiya ilə təmin olunur? (Çəki: 1)

- A) 2

B) 3

C) 7

Д) 6

E)) **5**

196. Sual: Ekosistemdə qidalanmasına görə heyvanlar necə adlandırılır ?
(Çəki: 1)

A)) **konsumentlər**

B) neterotroflar

C) avtotroflar

Д) destruktorlar

E) biratillər

197. Sual: Analoji ekologiya elminin yaradıcısı kim olmuşdur ? (Çəki: 1)

A) H.Ə. Əliyev

B) V.V.Dokuçayev

C) L.Dollon

Д)) **V.İ.Vernadski**

E) İ.P.Gerasimov

198. Sual: Canlı və cansız maddələrin sintezindən yaranan hissələr necə adlanır ? (Çəki: 1)

A) abiotik maddələr

- B) radioaktiv maddələr
- C) energetik maddələr
- D) biratıl maddələr**
- E) destruktiv maddələr

199. Sual: Oksigen, azot, karbon və fosforun ən çox dövr etdiyi mühit hansıdır ? (Çəki: 1)

- A) termosfera
- B) biogeosenoz
- C) okean yatağı
- D) üst mantiya
- E) ekosistem**

200. Sual: Ekosistemin ən nazik sahələri hansılardır ? (Çəki: 1)

- A) çay vadiləri
- B) okean mühiti
- C) okean mühiti
- D) səhra torpaqları**
- E) tropik meşələr

201. Sual: İlk dəfə limitləşdirici amillərin əhəmiyyətini hansı alim qanun şəklində təsis etmişdir? (Çəki: 1)

- A) K.Mitçerlix
- B) V.V.Dokuçayev
- C) Y.Libix**
- D) V.İ.Vernadski
- E) İ.İ.Lepexin

Bölmə: 0702Ad 0702

Suallardan 17

Maksimal faiz 17

Sualları qarışdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

202. Sual: Ətraf mühitin qorunmasının əsasını hansı qanun təşkil edir?
(Çəki: 1)

- A) kimyəvi elementlərin Biosferdə dövretmə qanunu
- B) təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyyəti qanunu
- C) okeanlarda böyük və kiçik su dövranları qanunu
- Д) ekosistemdə maddələrin bioloji dövrəni qanunu
- E)) **təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq qanunu**

203. Sual: Günəş enerjisinin yaratdığı mürəkkəb kimyəvi reaksiyalar hansı proseslərin əsasını qoyur? (Çəki: 1)

- A) ekosistemdəki yerdəyişmələrin sürətlənməsinin
- B)) **bioloji və geoloji proseslərin**
- C) bitkilərin fotosintez proseslərinin
- Д) canlı maddələrin yenidən bərpasının
- E) biosenozlərin qruplaşmasının

204. Sual: V.İ.Verndaskinin hansı qanunu «Daxili dinamik tarazlıq qanunu» ilə sıx əlaqədardır? (Çəki: 1)

- A) atomların biogen miqrasiyası qanunu
- B) təbii sistemlərin inkişaf qanunu

- C) ümumi biosfer qanunu
- Д) geoloji kəmiyyətlər qanunu
- E)) **sabitlik qanunu**

205. Sual: Biofil elementlərin dövr etmə tsiklları hansı maddələr dövrənini əhatə edir? (Çəki: 1)

- A) böyük su dövrənini
- B) böyük bioloji dövrənini
- C) trofik zəncir əlaqəsini
- Д)) **biogeokimyəvi dövrənini**
- E) maddələrin dövretmə sürəti

206. Sual: Atmosferi və hidrosferi Yer qalığı ilə əlaqələndirən element hansıdır? (Çəki: 1)

- A) karbon
- B) hidrogen
- C) azot
- Д)) **oksigen**
- E) kalsium

207. Sual: Antropogen parnik effektində müəyyən rol oynayan karbon birləşməsi hansıdır? (Çəki: 1)

- A) dəm qazı
- B) karbon 4-oksidi
- C) hidrokarbonat
- Д)) **metan qazı**
- E) karbon 2-oksidi

208. Sual: Atmosferdə Mobil xüsusiyyətə malik olan karbon qazının miqdarını tənzimləyən mənbə hansıdır? (Çəki: 1)

A) qurudakı vulkanlar

B) tropik meşələr

C) **dünya okeanı**

Д) arktik buzlaqlar

E) bataqlıqlar

209. Sual: Akademik V.V.Polinova görə hansı kimyəvi elementlər fəal miqrasiya olunma xassəsinə malikdir ? (Çəki: 1)

A) silisium, dəmir, alüminium

B) sirkonium, civə , stronsium

C) **kükürd, brom, yod**

Д) molibden, gümüş, sink

E) miss, molibden, civə

210. Sual: Dünya əhalisinin sürətlə artması və düzgün olmayan təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində hər il nə qədər məhsuldar torpaqlar itirilir ? (Çəki: 1)

A) 2-3 mln.ha

B)) **6-7 mln.ha**

C) 3, 5 mln.ha

Д) 5,5 mln.ha

E) 4 mln.ha

211. Sual: Dünyada məhsuldar sahələrin ümumi sahəsi təxminən nə qədərdir? (Çəki: 1)

A) 5700 mln.ha

- B) 6000 mln.ha
- C)) **8500 mln.ha**
- Д) 7300 mln.ha
- E) 4200 mln.ha

212. Sual: Ümumiyyətlə becərilən sahələr ümumi torpaq fondunun neçə faizini təşkil edir ? (Çəki: 1)

- A) 5 %-ni
- B) 8 %-ni
- C) 6,7 %-ni
- Д) 9,5 %-ni
- E)) **11,2 %-ni**

213. Sual: Təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq qanunun mahiyyəti nədir ? (Çəki: 1)

- A) təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyyəti
- B) populyasiyaların məhv olma təhlükəsi
- C)) **ətraf mühitin qorunmasının əsası**
- Д) dünya okeanındakı su dövranları
- E) kimyəvi elementlərin yayılması və parçalanması

214. Sual: Biosferdə baş verən bioloji və geoloji proseslərin əsasını qoyan təbii element hansıdır ? (Çəki: 1)

- A) rütubətlənmə əmsalı
- B) yerin cazibə qüvvəsi
- C) hava axınları
- Д) qabarma və çəkilmə

E)) **günəş enerjisi**

215. Sual: Biogeokimyəvi dövrən hansı elementlərin dövr etmə tsikllarının nəticəsində yaranır ? (Çəki: 1)

A)) **biofil elementlərin**

B) kosmik elementlərin

C) edofogen elementlərin

Д) ekoton elementlərin

E) fitofaq elementlərin

216. Sual: Suyun biosfer və atmosfer arasında bir dəfə dövr edib qayıtması neçə ilə baş verir ? (Çəki: 1)

A) 500 ilə

B) 250 ilə

C) 350 min ilə

Д) 70 min ilə

E)) **2 milyon ilə**

217. Sual: Karbon qazı hansı növ bitkilərin ilkin inkişafında mühüm rol oynayır ? (Çəki: 1)

A)) **avtotrof bitkilərin**

B) hidromorf bitkilərin

C) evrion bitkilərin

Д) birhüceyrəli göbələklərin

E) fitofaqların

218. Sual: Orqanizm, populyasiya və ekosistemdə dəyişikliklərin qarşısını alan və tarazlığı saxlayan bioloji sistem tərzini necə adlanır? (Çəki: 1)

- A) servomexanizm
- B) anaerob mühit
- C) **homeostaz sistem**
- D) trofik zəncir
- E) suksesiya sistemi

Bölmə: 0703Ad 0703

Suallardan 8

Maksimal faiz 8

Sualları qarışdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

219. Sual: Biosferdə canlı orqanizmlərdə ətraf mühitin maddələr mübadiləsi hansı proseslə əlaqədardır? (Çəki: 1)

- A) **kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi ilə**
- B) populyasiyaların məhv olması ilə
- C) bioloji proseslərin sürətlənməsi ilə
- D) yerin daxilindəki temperaturun dəyişməsi ilə
- E) abissal çökəkliklərdə canlıların artması ilə

220. Sual: V.İ.Vernadskinin «canlı maddələrdə fiziki-kimyəvi proseslərin vəhdəti» fikri hansı qanununa aiddir? (Çəki: 1)

- A) analoji ekologiya qanunu
- B) ekosistemlərdə həyat qanunu
- C) **ümumi biosfer qanunu**
- Д) elementlərin yerdəyişməsi qanunu
- E) ətraf mühitin asılılıq qanunu

221. Sual: V.İ.Vernadskinin « Sabitlik qanunu» və «Təbii sistemin onu əhatə edən mühitin hesabına inkişaf qanununa» müvafiq qələm təlimi hansıdır? (Çəki: 1)

- A)) **hər şey harasa yox olmalıdır**
- B) hər bir canlı olduğu kimi yenidən yaranır
- C) bioloji dövran zamanı hər şey təkrarlanmalıdır
- Д) canlılar ekoloji problemləri aradan qaldırmalıdır
- E) biosenoqlar sürətlə inkişaf etməlidir

222. Sual: Karbon və azotun torpaqla toplanması hansı amillərin fəaliyyəti ilə bağlıdır ? (Çəki: 1)

- A) dağ süxurları və mineralları
- B)) **bitki və heyvan qalıqları**
- C) iqlim elementləri
- Д) maqmatik süxurlar
- E) insanın təsərrüfat fəaliyyəti

223.Sual: Dünyada ən çox açıq üsulla çıxarılan dağmədən sənayesi məhsulları hansı ölkə ərazisindədir ? (Çəki: 1)

- A) Rusiya, ABŞ, İndoneziya

- B) Çin, Yaponiya, Avstraliya
- C) Azərbaycan, Türkiyə, Brazilya
- Д) Hindistan, Almaniya, Danimarka
- E)) **ABŞ, İngiltərə, Polşa**

224. Sual: V.İ.Vernadskinin « Sabitlik qanunu», onun başqa hansı qanunu əsasında yaradılmışdır ? (Çəki: 1)

- A) tolerantlıq qanunu
- B) ümumi biosfer qanununun
- C)) **daxili dinamik tarazlıq qanunu**
- Д) geoloji kəmiyyətlər qanunu
- E) təkamülün dönməzliyi qanunu

225. Sual: Metan qazının ən çox iştirak etdiyi proses hansıdır ? (Çəki: 1)

- A) sənaye müəsisələrində
- B)) **antropogen parnik effektində**
- C) ozon təbəqəsinin deşilməsində
- Д) kübrələrin istehsal edilməsində
- E) neft və qazın emalında

226. Sual: Yer atmosferinin əsas qazları, biogen mənşəli azot və oksigen, o çümlədən bütün yeraltı qazlar hansı funksiyanı yaradır? (Çəki: 1)

- A)) **qaz funksiyası**
- B) konsentrosiya funksiyası
- C) reduksiya funksiyası

Д) biogeokimyəvi funksiya

E) biokimyəvi funksiya

Bölmə: 0701Ad 0701

Suallardan 7

Maksimal faiz 7

Sualları qarışdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

227. Sual: Bioloji və geoloji dövriyyələr bir-biri ilə bağlanıb hansı prosesi əmələ gətirirlər? (Çəki: 1)

A) maddələr mübadiləsini

B) fotosintez prosesini

C) **vahid dövriyyəni**

Д) su dövriyyəsini

E) karbonun dövrənini

228. Sual: Aşağıdakılardan hansının biosfer və atmosfer arasında bir dəfə dövr edib qayıtması 2.000.000 il müddətində baş verir? (Çəki: 1)

A) karbon

B)) **su**

C) azot

Д) natrium

E) oksigen

229. Sual: Quruda olan avtotrof bitkilərdə ilkin proseslər hansı qazın sayəsində baş verir ? (Çəki: 1)

A)) **karbon**

B) azot

C) hidrogen

Д) helium

E) oksigen

230. Sual: Dünyanın quru hissəsinin nə qədər sahəsi tropik torpaqlar altındadır ? (Çəki: 1)

A) 1/2

B) 1/3

C) 3/4

Д)) **1/5**

E) 4/5

231. Sual: Oksigen elementi Atmosferi və hidrosferi hansı təbəqə ilə əlaqələndirir ? (Çəki: 1)

A) biosfer

B) mantiya

C) ekzosfer

Д)) **yer qabığı**

E) okean yatağı

232. Sual: Dünya okeanın atmosferdə tənzimlədiyi mühüm xüsusiyyətə malik olan qaz hansıdır ? (Çəki: 1)

- A) helium
- B) hidrogen
- C) azot
- Д) **karbon**
- E) kükürd

233. Sual: Konsentrasiya funksiyası zamanı orqanizmlərin bədənində daha çox toplanan kimyəvi element hansıdır? (Çəki: 1)

- A) silisium
- B) kalsium
- C) fosfor
- Д) helium
- E) **karbon**

Bölmə: 0802Ad 0802

Suallardan 26

Maksimal faiz 26

Sualları qarışdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

234. Sual: Oksigensiz atmosferdə yaşayaraq üzvi maddələrlə qidalanmış ilk canlılar hansılardır? (Çəki: 1)

- A) **eobiontlar**
- B) redusentlər
- C) saprofitlər
- Д) avtotroflar

E) edifikatlar

235. Sual: Yaşı 3,5 milyard il olan süxurlarda tapılmış canlılar hansılardır? (Çəki: 1)

A) eobiontlar

B) aerobiylər

C) heterotroflar

Д) **avtotroflar**

E) biotoplar

236. Sual: Avtotrof orqanizmlərin həyat fəaliyyəti nəticəsində hansı qaz əmələ gəlmişdir? (Çəki: 1)

A) karbon

B) hidrogen

C) **oksigen**

Д) azot

E) metan

237. Sual: Biosferin evolyusiyasında atmosferin karbon qazı ilə zənginləşməsinə səbəb nə olmuşdur? (Çəki: 1)

A) canlı orqanizmlərin sürətlə artması

B) mikroorqanizmlərin məhv olaraq toplanması

C) **dağəmələgəlmə dövründə vulkan fəaliyyəti**

Д) ultrabənövşəyi şüaların yerə təsiri

E) hələ ozon qatının formalaşmaması

238. Sual: Ekologiya elminin nəticələri əsasən hansı sahələrdə tətbiq edilir? (Çəki: 1)

- A) iqtisadiyyatın tənzimlənməsində, tibb sahəsində
- B) aerokosmik tədqiqatlarda, arxeoloji qazıntılarda
- C) **təbiəti mühafizədə, kətsərrüfatında və sənayedə**
- Д) mühəndis işlərində, inşaat layihələrinin hazırlanmasında
- E) meteorologiya və iqlimşünaslıqda, yeyinti sənayesində

239. Sual: Biosferdə mövcud olan ən qədim karbonat çöküntüləri hansı dövrə Aid edilir ? (Çəki: 1)

- A)) **aşağı proterozoya**
- B) orta paleozaya
- C) arxey dövrünə
- Д) aşağı kaynazoya
- E) orta mezazoya

240. Sual: Atmosferdə ozon qatının miqdarının artmasına səbəb hansı proses olmuşdur ? (Çəki: 1)

- A) vulkanizm
- B)) **fotosintez**
- C) dağəmələgəlmə
- Д) oksidləşmə
- E) buzlaşma

241. Sual: Hansı elementin suda həll olması Daş kömür dövründə əhəng daşının böyük yataqlarını yaratdı? (Çəki: 1)

- A) oksigenin
- B) hidrogenin
- C) **karbonun**
- Д) azotun
- E) kalsiumun

242.Sual: Dünyanın ən böyük torf yataqları yerləşən üç ölkəsi hansıdır ? (Çəki: 1)

- A))**Rusiya, ABŞ, ÇXR**
- B) Almanija, BB, Çin
- C) CAR, Fransa, İspanija
- Д) Brazilja, Danimarka, ABŞ
- E) Qazaxstan, Norveç, Kuba

243. Sual: Birlüceyrəlilərin yaranması hansı dövrə təsadüf edir? (Çəki:

- 1) A) Proterozoy
- B) Kaynazoy
- C) Mezazoy
- Д) Paleozoy
- E)) **Kreptozoy arxey**

244. Sual: Torpağın əsas tərkib hissəsi hansı maddələrdən ibarətdir ?
(Çəki: 1)

- A)biokoz maddələr
- B)) **atil maddələr**
- C) biogen maddələr
- Д) üzvi maddələr
- E)kimyəvi maddələr

245.Sual: Geoloji proseslərin yaranması, o cümlədən biosferdə baş verən hadisələrin əksəriyyəti nə ilə əlaqələndirilir? (Çəki: 1)

- A)katakлизм prosesilə
- B) dağəmələgəlmə prosesilə
- C) kosmik sistemlərin təsiri ilə
- Д)) **günəş aktivliyi ilə**
- E) mürəkkəb kimyəvi reaksiyalarla

246.Sual: Biosferdə baş verən maddələr mübadiləsinin əsas mənbəyi nədir? (Çəki: 1)

- A))**günəş radiasiyası**
- B) biogeokimyəvi dövran
- C) kondensasiya prosesi
- Д) geoloji dövran
- E) temperatur və təzyiq

247. Sual: Oksigeni sürətlə mənimsəyən yosunların çoxluq təşkil etdiyi sututarlarda nə kimi ekoloji pozulma baş verir ? (Çəki: 1)

- A) suyun dövranı zəifləyir və buxarlanma azalır
- B)) **oksigen azalır və balıqlar məhv olur**
- C) fosforlu birləşmələrin mütəhərrikiyi azalır
- Д) sututarlarda torfun qalınlığı artır və bataqlıq yaranır
- E) su bakteriyalarının miqdarı artır və suyun səviyyəsi aşağı düşür

248.Sual: Atmosferdə yaşayaraq üzvi maddələrlə qidalanmış eobiontlar hansı qaz olmadan inkişaf etmişlər ? (Çəki: 1)

- A) karbon
- B) kükürd
- C) hidrogen
- Д) metan
- E)) **oksigen**

249.Sual: Avtotrofların tapıldığı süxurların yaşı təxminən nə qədərdir ? (Çəki: 1)

- A)) **3,5 milyard il**
- B) 5,5 milyon il
- C) 4 milyard il
- Д) 500 min il
- E) 2 milyon il

250 .Sual: Oksigenin atmosferdə əmələ gəlməsinə səbəb olan su buxarından başqa əsas element hansı olmuşdur ? (Çəki: 1)

- A) karbonun parçalanması
- B)) **avtotrof orqanizmlər**
- C) azot birləşmələri
- Д) vulkan püskürmələri
- E) ultrabənövşəyi şüalar

251. Sual: Fotosintez prosesi atmosferdə hansı təbəqənin qalınlaşmasına şərait yaradır ? (Çəki: 1)

- A) troposferin
- B) strotopauzanın
- C)) **ozon qatının**
- Д) noosferanın
- E) mezosferanın

252.Sual: Karbonun suda həll olması. Daş kömür dövründə hansı elementin böyük yataqların yaratdı ? (Çəki: 1)

- A) təbaşir
- B) daş kömür
- C) yanar şist
- Д)) **əhəng daşı**
- E) kvars qumu

253. Sual: Kapitalist ölkələrinin payına düşən ümumi neftin necə faizi təkə küveytin payına düşür ? (Çəki: 1)

A) 50 %-im

B) 10 %-i

C) **25 %-i**

Д) 17 %-i

E) 35 %-i

254.Sual: Biosferdə təkamül faktorları konkret olaraq necə adlanır ? (Çəki: 1)

A) **irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim**

B) orqanizmlərin ölərək çürüməsi

C) rütubətin çoxluğu, torpağın nəmlənməsi

Д) təzyiqin paylanması, canlıların artımı

E) yerin cazibə qüvvəsi, süxurların toplanması

255. Sual: « Canlı orqanizmlərin geoloji rolu» təlimini hansı alim yaratmışdır ? (Çəki: 1)

A) V.V.Dokuçayev

B) **V.İ.Vernadski**

C) A.Humboldt

Д) D.Lamark

E)C.Xarper

256. Sual: Trofik zəncir vasitəsilə hansı proses yerinə yetirilir ? (Çəki: 1)

- A) kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi
- B) ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi
- C) **maddə və enerjinin ötürülməsi**
- Д) maddələr mübadiləsinin ləngiməsi
- E) geoloji proseslərin aktivləşməsi

257.Sual: Biosferdə təkamül faktorları konkret olaraq necə adlanır ?
(Çəki: 1)

- A) **irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim**
- B) orqanizmlərin ölərək çürüməsi
- C) rütubətin çoxluğu, torpağın nəmlənməsi
- Д) təzyiqin paylanması, canlıların artımı
- E) yerin cazibə qüvvəsi, süxurların toplanması

258.Sual: « Canlı orqanizmlərin geoloji rolu» təlimini hansı alim yaratmışdır ? (Çəki: 1)

- A) V.V.Dokuçayev
- B) **V.İ.Vernadski**
- C) A.Humboldt
- Д) D.Lamark
- E) C.Xarper

259. Sual: Trofik zəncir vasitəsilə hansı proses yerinə yetirilir ? (Çəki: 1)

- A) kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi

- B) ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi
- C) **maddə və enerjinin ötürülməsi**
- Д) maddələr mübadiləsinin ləngiməsi
- E) geoloji proseslərin aktivləşməsi

Bölmə: 0801Ad 0801

Suallardan 12

Maksimal faiz 12

Sualları qarışdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

260. Sual: Biosferdə ilk canlılar təxminən nə vaxt əmələ gəlmişdir?
(Çəki: 1)

- A) 3 milyard il əvvəl
- B)) **4 milyard il əvvəl**
- C) 2,8 milyard il əvvəl
- Д) 4,7 milyard il əvvəl
- E) 5 milyard il əvvəl

261. Sual: Ekologiyanın hansı sahəsi onu əhatə edən ətraf mühitin saxlanılması, qorunması və keyfiyyətə yaxşılaşdırılması üsullarını öyrənməkdən ibarətdir? (Çəki: 1)

- A) orqanizmlərin morfolojiyası
- B) tibbi ekologiya
- C) analoji ekologiya

Д) tətbiqi ekologiya

E)) **insan ekologiyası**

262. Sual: İlk ekologiya təliminin müəllifi kim olmuşdur? (Çəki: 1)

A) A.Humbolt

B) T.Maltus

C) V.V.Dokuçayev

Д) L.Lamark

E)) **Y.Odum**

263. Sual: Dövrələr ərzində canlı orqanizmlərin ölərək okean dibinə çökməsi, zaman keçdikcə hansı elementlərə çevrilməsinə səbəb olmuşdur? (Çəki: 1)

A) maqmatik süxurlara

B) vulkanik çöküntülərə

C) əhəng daşı və karbonatlara

Д)) **daş kömür, neft,neftli qaz**

E) kvars qumları və qranitə

264. Sual: Kapitalist ölkələrinin payına düşən neftin 25 %-i hansı ölkənin payına düşür ? (Çəki: 1)

A) İordaniya

B) Əlcəzair

C) Nigeriya

Д) Venesuela

E)) **Küveyt**

265. Sual: Biosferdə irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim və digər faktorlar konkret olaraq necə adlanır ? (Çəki: 1)

A)) **təkamül faktorları**

B) mübarizə faktorları

C) fizioloji faktorlar

Д) insan faktorları

E) morfoloji faktorlar

266. Sual: Təbiətin təkamülü prosesində əmələ gəlmiş sistem necə adlanır ? (Çəki: 1)

A) antropogen ekosistem

B) daxili ekosistem

Д) bioloji ekosistem

C) xarici ekosistem

E)) **təbii ekosistem**

267. Sual: Bir sıra ekosistemlərdə maddə və enerjinin ötürülməsi əsasən hansı vasitə ilə yerinə yetirilir? (Çəki: 1)

A) biofil elementlərlə

B) biokoz maddələrlə

C) dövretmə sürəti ilə

Д)) **trofik zəncir vasitəsilə**

E) konsentrasiya funksiyası ilə

268. Sual: Torpağa qurğuşun tullantıları hansı vasitələrlə atılır (Çəki: 1)

A) neft sənayesi

- B)) **avtomobillər**
- C) qara metallurgiya
- Д) əlvan metallurgiya
- E) yeyinti sənayesi

269. Sual: Daş kömür, neft və neftli qazın okean dibinə çökməsinə səbəb nədir ? (Çəki: 1)

- A)) **canlı orqanizmlərin ölürək yığılması**
- B) kimyəvi tərkibli süxurların çökməsi
- C) vulkanik mənşəli maqmalardan çökməsi
- Д) yosunların sıxlığının artması
- E) çay sularının gətirdiyi daşların yığılması

270. Sual: Atıl maddələr hansı təbəqənin əsas tərkib hissəsidir ? (Çəki: 1)

- A) okeanın
- B) atmosferin
- C) ozon qatının
- Д) nüvənin
- E)) **torpağın**

271. Sual: Atıl maddələr hansı təbəqənin əsas tərkib hissəsidir ? (Çəki: 1)

- A) okeanın
- B) atmosferin

- C) ozon qatının
- Д) nüvənin
- E)) **torpağın**

Bölmə: 0803Ad 0803

Suallardan 5

Maksimal faiz 5

Sualları qarışdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

272. Sual: Avtotrof orqanizmlərdən sonra atmosferdə oksigenin əmələ gəlməsinə səbəb olan element hansıdır? (Çəki: 1)

- A)) **su buxarının parçalanması**
- B) karbonlu birləşmələr
- C) kömürün oksidləşməsi
- Д) ammoniyakdan oksigenin ayrılması
- E) maqmanın səthə çıxması

273. Sual: Canlıların fəaliyyətinin Yer qabığının dəyişməsində əsas amil olduğunu sübut edən V.İ. Vernadski hansı təlimi yaratmışdır ? (Çəki: 1)

- A) təbii faktorların
- B) Günəş enerjisinin bərabər paylanması təlimi
- C)) **canlı orqanizmlərin geoloji rolunu təlimi**
- Д) sansız faktorların təsiri təlimi
- E) kimyəvi və fiziki-kimyəvi hadisələr təlimi

274. Sual: Günəş enerjisinin təsirinin dayanması hansı proses zamanı baş verir ? (Çəki: 1)

- A) Geoloji proseslər aktivləşməsi zamanı
- B) **kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi zamanı**
- C) populyasiyaların sürətlə artması zamanı
- Д) ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi zamanı
- E) maddələr mübadiləsinin ləngiməsi zamanı

275. Sual: Fosfor və azotun mütəhərrik birləşmələri su hövzələrinə daxil olduqda hansı canlıların güclü inkişafı baş verir ? (Çəki: 1)

- A) alçaq boylu kollar
- B) mamır və şibyələr
- C) hidromorf bitkilər
- Д) **yosun və mikroorqanizmlər**
- E) sarmaşığıq və liyanalar

276. Sual: Canlıların növ tərkibi, geoloji və iqlim dəyişmələri hansı təbəqənin evolyusiyasına təsir göstərmişdir ? (Çəki: 1)

- A) atmosfer
- B) hidrosfer
- C) **biosfer**
- Д) litosfer
- E) zoosfer

Bölmə: 0901Ad 0901

Suallardan 19

Maksimal faiz 19

Sualları qarışdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

277. Sual: Ekosistemlərdə abiotik amillər və canlı orqanizmlərin sonsuz qarşılıqlı təsirləri nəticəsində biotop və biosenoqlar arasında baş verən proses necə adlanır? (Çəki: 1)

- A) biokimyəvi funksiya
- B)) **maddələr dövrəni**
- C) dövretmə sürəti
- Д) trofik zəncir
- E) biokimyəvi tsikl

278. Sual: Maddələr mübadiləsinin simvolu hansı formaya uyğun gəlir ? (Çəki: 1)

- A) dairə
- B) piramida
- C) trapesiya
- Д) elleps
- E)) **spiral**

279. Sual: Biosferin həyatı üçün əsas sayılan və həyatın yaradıcısı hesab olunan dövrəni necə adlanır? (Çəki: 1)

- A) böyük su dövrəni
- B)) **biogeokimyəvi dövrəni**
- C) böyük bioloji dövrəni
- Д) kiçik su dövrəni
- E) maddələrin sintezi dövrəni

280. Sual: Biosferdə baş verən fotosintez prosesinə təxminən nə qədər enerji sərf olunur? (Çəki: 1)

A) 90 %-dən çox

B) 53 %

C) 10%-ə qədər

Д) 75 %

E)) **5 %-ə qədər**

281. Sual: Hansı ərazilər istisna olmaqla yer ekosistemlərində kiçik dövran olmur? (Çəki: 1)

A) tayqa meşələri

B) arktik buzlaqlar

C)) **tropik meşələr**

Д) subtropik səhrələr

E) arxipelaqlar

282. Sual: Üzvi qalıqların və qeyri-üzvi maddələrin oksidləşməsinin reaksiyası və digər kimyəvi dəyişikliklər hansı elementin dövrünü zamanı baş verir? (Çəki: 1)

A) karbon

B) azot

C) hidrogen

Д)) **oksigen**

E) maqnezium

283. Sual: Atmosferdə müxtəlif səbəblər nəticəsində miqdarı az olan azotu hansı mənbələr kompensasiya edir ? (Çəki: 1)

A) sənaye müəsisələri

- B) meşə landşaftları
- C) mikroorqanizmlər
- Д) sudakı canlılar
- E)) **vulkanlar**

284. Sual: Karbon qazının ən çox mövcud olduğu yer hansıdır ? (Çəki: 1)

- A)) **okeanlar**
- B) atmosfer
- C) tropik meşələr
- Д) arktik buzlaqlar
- E) litosfer

285. Sual: İlkin atmosferdə avtotrof orqanizmlərin yaratdıqları element hansı olmuşdur ? (Çəki: 1)

- A) karbon
- B) azot
- C) hidrogen
- Д) kükürd
- E)) **oksigen**

286. Sual: Atmosferdə oksigenin konsentrasiyasının 1 % olduğu vaxtlarda yaranan əsas təbəqəni göstər: (Çəki: 1)

- A) troposfer
- B) noosfer
- C) ekzosfer
- Д)) **ozonosfer**

E) stratosfer

287. Sual: Spiral forması hansı prosesin simvoludur ? (Çəki: 1)

A) fotosintez prosesinin

B) biogeokimyəvi dövrünün

C) böyük su dövrünün

D) **maddələr mübadiləsinin**

E) geoloji dövrünün

288. Sual: Yalnız biosfer daxilində tamamlanan dövr hansıdır ? (Çəki: 1)

A) böyük su dövrü

B) ayrı-ayrı maddələrin dövrü

C) radiaktiv elementlərin dövrü

D) böyük bioloji dövr

E) **biogeokimyəvi dövr**

289. Sual: Biosferdə bas verən hansı proses üçün təxminən 5%-ə qədər enerji sərf olunur ? (Çəki: 1)

A) fotosintez

B) vulkanizm

C) buxarlanma

D) **maddələr mübadiləsi**

E) elementlərin çevrilməsi

290. Sual: Spiral forması hansı prosesin simvoludur ? (Çəki: 1)

A) fotosintez prosesinin

B) biogeokimyəvi dövrünün

- C) böyük su dövranının
- Д) **maddələr mübadiləsinin**
- E) geoloji dövranın

291. Sual: Yalnız biosfer daxilində tamamlanan dövran hansıdır ? (Çəki: 1)

- A) böyük su dövranı
- B) ayrı-ayrı maddələrin dövranı
- C) radioaktiv elementlərin dövranı
- Д) böyük bioloji dövran
- E) **biogeokimyəvi dövran**

292. Sual: Biosferdə bas verən hansı proses üçün təxminən 5%-ə qədər enerji sərf olunur ? (Çəki: 1)

- A) **fotosintez**
- B) vulkanizm
- C) buxarlanma
- Д) maddələr mübadiləsi
- E) elementlərin çevrilməsi

293. Sual: Okeanlarda ən çox mövcud olan qaz hansıdır ? (Çəki: 1)

- A) azot
- B) hidrogen
- C) fosfor
- Д) arqon
- E) **karbon**

294. Sual: Karbohidrogenlərdən yanacaq kimi istifadə olunması atmosferdə hansı qazın miqdarını süni şəkildə artırır ? (Çəki: 1)

- A) hidrogen
- B) kükürd
- C) metan qazı
- D) karbon**
- E) qurğuşun

295. Sual: Litosferi ən çox çirkləndirən mənbə və sənaye sahəsi hansıdır? (Çəki: 1)

- A) kömür sənayesi
- B) metallurjiya sənayesi**
- C) energetika sənayesi
- D) yeyinti sənayesi
- E) yüngül sənayesi

Bölmə: 0902Ad 0902

Suallardan 19

Maksimal faiz 19

Sualları qarışdırmaq

Suallar təqdim etmək 1 %

296. Sual: Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövrünü hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir? (Çəki: 1)

- A) konsument və redusentlərin
- B) biratıl sistemlərin
- C) kimyəvi elementlərin
- D) maqmatik süxurların

E)) **avtotrof və heterotrof sistemlərin**

297. Sual: Günəş enerjisi ilə Yer in dərinlik enerjisinin qarşılıqlı təsiri ilə baş verən proses hansıdır ? (Çəki: 1)

- A) avtotrof sistemlərin dövrünü
- B) böyük su dövrünü
- C)) **maddələrin böyük dövrünü**
- Д) maqmatik süxurların çevrilməsi
- E) biofil elementlərin yerdəyişməsi

298. Sual: Maqmatik süxurlar hansı fiziki təsirlər nəticəsində çökmə süxurlara çevrilir ? (Çəki: 1)

- A)) **aşınma, yerdəyişmə, çökmə**
- B) metamorfizmin və daşlaşma
- C) kristallaşma və ərimə
- Д) radioaktiv parçalanma
- E) yeraltı suların hərəkəti

299. Sual: Biogeokimyəvi dövrünü Böyük bioloji dövründən fərqləndirən əsas xüsusiyyət hansıdır ? (Çəki: 1)

- A) dövretmə sürəti daha çoxdur
- B) bu prosesdə yalnız canlılar iştirak edir
- C) hidrosfer olmadan kiçik dövrünü baş vermir
- Д)) **yalnız biosfer daxilində tamamlanır**
- E) günəş enerjisi olmadan mümkün deyil

300. Sual: **Biogeokimyəvi maddələr dövrünü hansı proses təmin edir?** (Çəki: 1)

- A)) **canlı maddə dəyişərək, yaranaraq və ölərək həyatı saxlayır**
- B) cansız maddələr dövr edərək və parçalanaraq fəaliyyət göstərir
- C) ekosistemlərdə biosenozların sayı azalaraq daha az yer tutur
- Д) bütün enerjinin 90 %-i fotosintez prosesinə sərf olunur
- E) qida maddələrinin ötürülməsi yalnız bitkidən bitkiyə təmin olunur